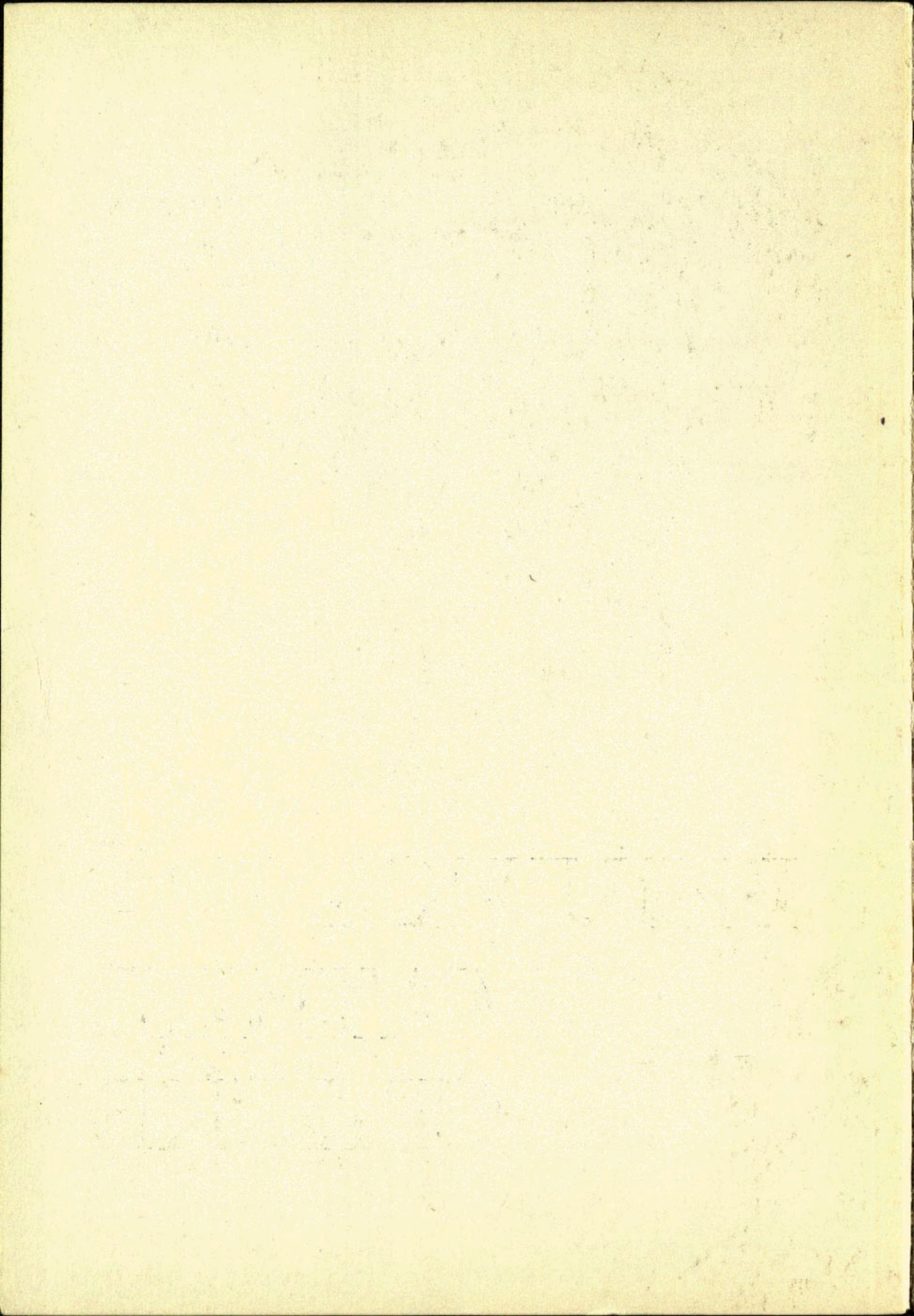

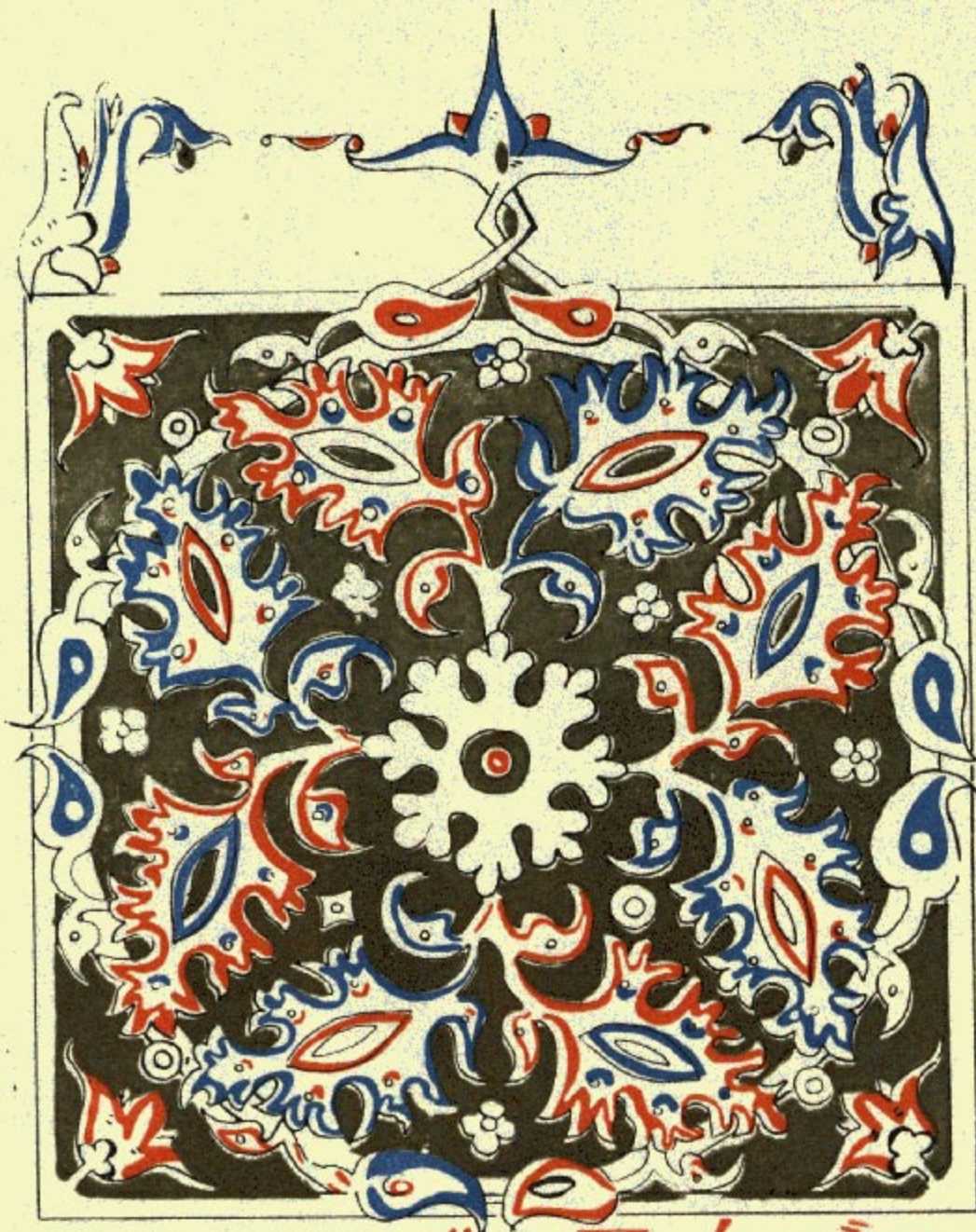

МАТИЦА СРПСКА

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ
СРПСКЕ

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

ПОСЛѢДЮКНЕНІЯ КОВАНАГО

пѣніа, нѣзбраниа къселѣпнаго, лубстаку
 стѣ късѣлочныя іерлнѣсіа црїскн .

Натнающе ѿ марта, како сего прькаго
 мѣца быти крѣдемъ . погладь самаго
 габа . какоже оутгодниихъ своемѣ
 мовсею нааронѣ повелѣ, гдн . мѣца
 сън камъ начело мѣцемъ , прѣкыи

1. Псалтир Гаврила Тројичанина из 1643.

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Н О В И С А Д * 1 9 6 4

Књигу припремили
П. МАЛЕТИН И Л. ЧУРЧИЋ

Техничка редакција
ЛАЗА АТАНАЦКОВИЋ

Коректор
Б. ЉУБИВРАТИЋ

Штампа: „Будућност”, Нови Сад, 1964.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

I. БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ је општа научна библиотека Аутономне Покрајине Војводине. Она је централна библиотека Покрајине, покрајинска матична библиотека, и практично, универзитетска библиотека у Новом Саду. Она помаже научни рад на Новосадском универзитету, у Новом Саду, у Војводини и у целој нашој земљи, а један од њених особених задатака је да доприноси проучавању и познавању Војводине и њених народа, и по традицији, да унапређује рад народних библиотека и читаоница.

Да би остварила ове и друге задатке, Библиотека Матице српске — набавља, стручно обрађује и чува: сва штампана дела са подручја СФР Југославије; старе и ретке књиге значајне за нашу националну културу; југославику, као и књиге које се односе на народе суседних земаља; значајне стране публикације које могу унапредити културни развитак народности које живе у Војводини; страна дела трајне вредности итд.

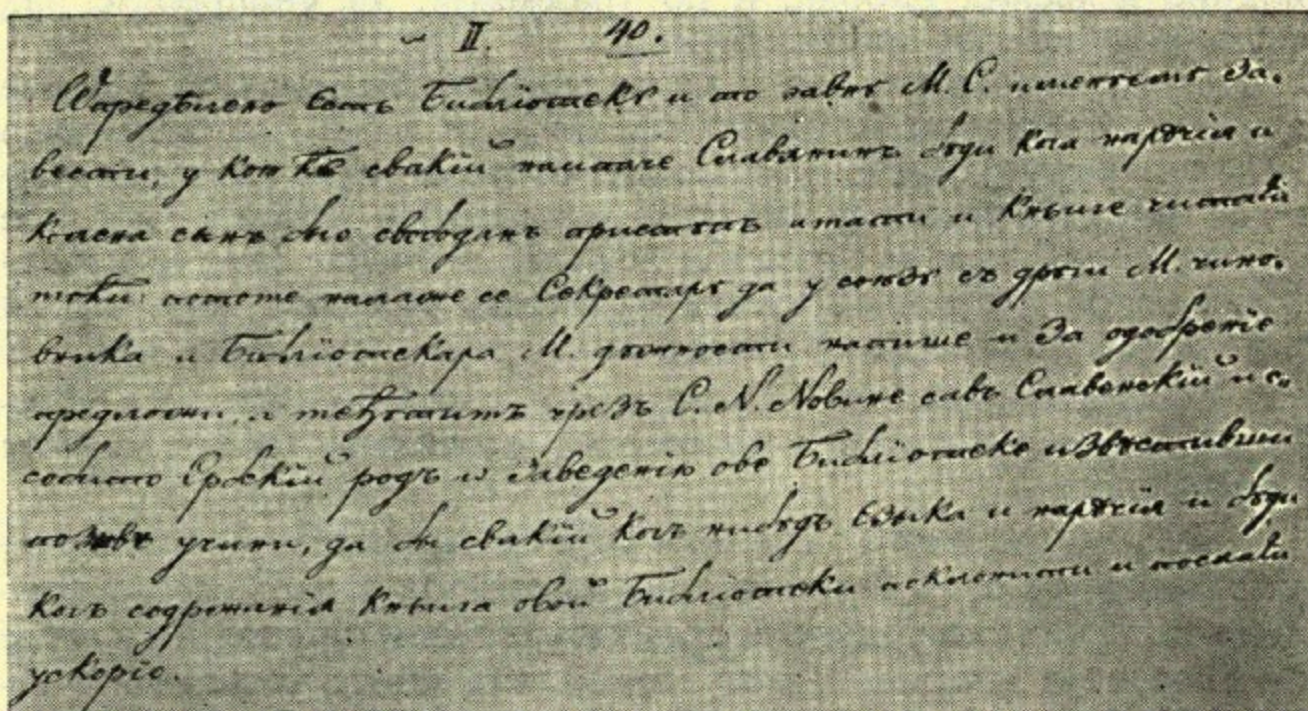
Књиге, часописе и листове, као и други библиотечки материјал Библиотека издаје грађанима на читање само у својим читаоницама.

Али, услуживање читалаца није једини задатак Библиотеке Матице српске. Она стручно заштићује и чува своје фондове за идуће генерације и организује такве научне и стручне послове који доприносе популаризацији књиге уопште и књижних фондова Библиотеке Матице српске посебно; ради на ретроспективној библиографији српске књиге; издаје специјалне библиографије и каталоге; поред именског, предметног и децималног, она води и централни каталог Војводине, који је за стварање научне документације од посебне важности у свакој средини; она микрофилмује и фотокопира библиотечки материјал који не поседује итд. Док се њена одговорност за унапређивање других библиотека огледа: у координирању рада матичних библиотека на територији АП Војводине; у ини-

цирању нових мера и стварању нових могућности за сталан прогрес народних библиотека; у организовању заштите старе књиге која има споменичку вредност; у непосредној помоћи стручном усавршавању библиотечног кадра у Покрајини итд.

На овим и другим пословима данас је у Библиотеци Матице српске ангажовано 65 библиотекара, књижничара и других стручних службеника, који раде у једанаест одељења.

1. Књиге се набављају преко набавног одељења, које има службе: за југословенску књигу и периодику; за страну књигу и периодику и за размену књига и периодичних публикација. 2. У одељењу обраде књиге обухваћени су: пријем књиге; азбучни (и абецедни) каталог; предметни и децимални каталог и централни каталог Војводине. 3. Одељење посебних збирки обрађује и чува тзв. остали библиотечки материјал, као што су, на пример: музикалије, графика, географске мапе, плакати и др. 4. Одељење старе и ретке књиге обрађује и чува све књиге и друге публикације које су издате до 1867. године, ако су у питању домаћа издања, односно до 1700. године, ако се ради о страним издањима, затим: књиге са забелешкама и потписима, библиофилска издања итд. 5. Одељење другог (завичајног)

2. Одлука Матице српске о оснивању јавне библиотеке

примерка набавља, обрађује и заштићује књиге, часописе и листове који су везани за судбину Војводине и њених народа. 6. Одељење периодике обрађује и чува периодичне публикације. 7. Библиографско одељење организује библиографске радове. 8. Одељење јавног каталога, читаоница и магазина организује службе које су не-

посредно окренуте читаоцима, заштићује и чува књижне фондове. 9. Техничко одељење обухвата: књиговезницу; микрофилмовање и фотолабораторију, као и конзерваторску радионицу. 10. Одељење за унапређење библиотека (матично) води матичне послове у Покрајини. 11. Опште одељење, поред финансијске, персоналне и административне службе, руководи и пословима од општег значаја за Библиотеку.

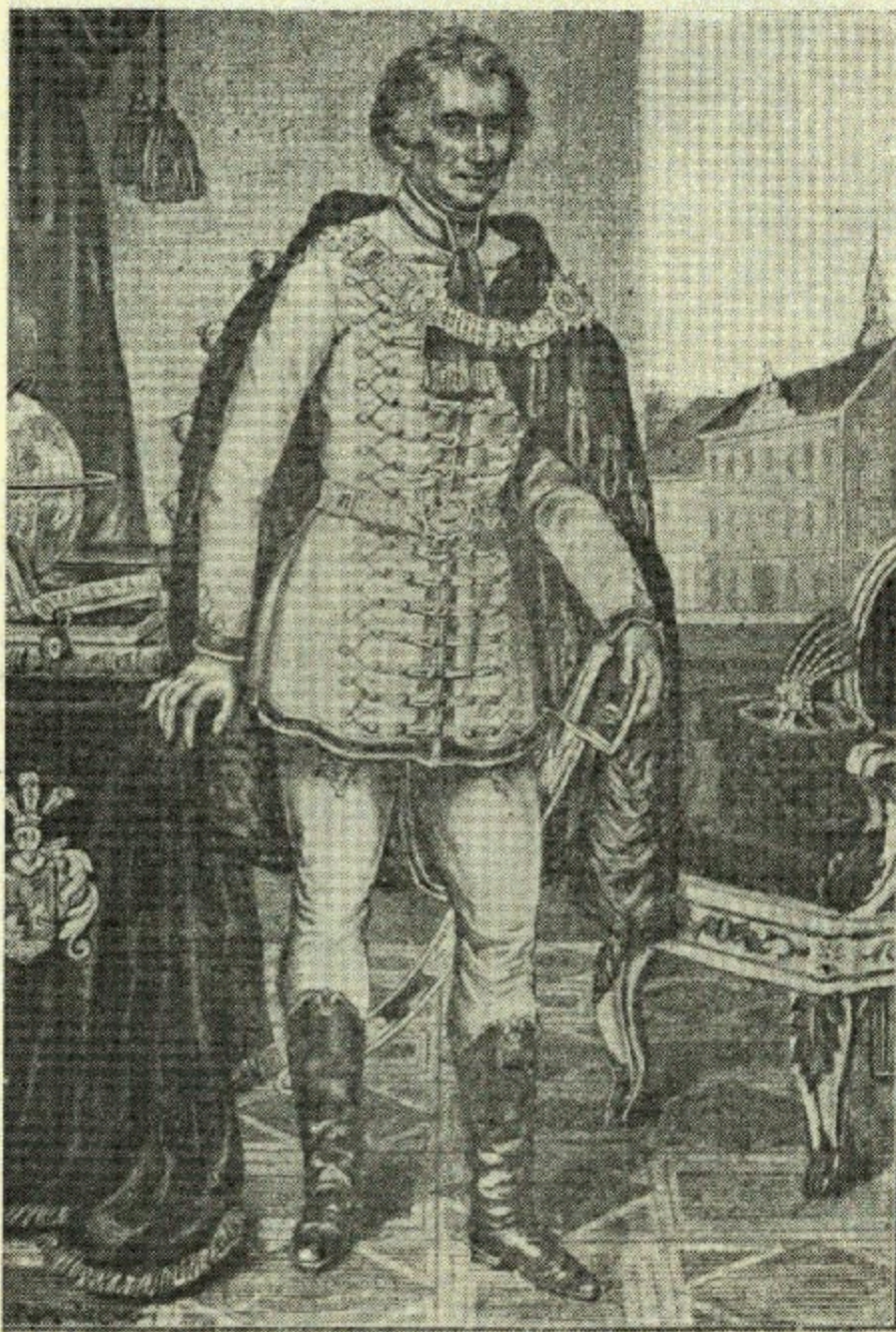
То би била скица, у неколико потеза, физиономије Библиотеке Матице српске данас. Но, за познавање њеног правог лика треба знати и њену, за наше прилике, дугу прошлост. Зато ћемо се вратити у историју културе и просвете српског народа и то у онај период на који је, после Венеције, Беча и Петрограда, Пешта оставила највидније трагове.

II. ПРОШЛОСТ И ТРАДИЦИЈЕ. Библиотека Матице српске је најстарија научна библиотека у српском народу чији се континуитет није гасио све до наших дана. Настала је са оснивањем Матице српске, 1826. године, у Пешти. Али је требало 12 година тихог и безименог формирања, да се, 26. августа 1838, отвори и за јавност.

3. Стара зграда Текелијанума у Пешти

Раније, у XVIII веку, у крајевима преко Саве и Дунава, постојале су: Митрополијска библиотека у Сремским Карловцима (1737), епархијске и манастирске библиотеке. А међу библиотекама у приватном власништву свакако је, за Србе, најзначајнија она која је припадала Сави Текелији. Али треба споменути и библиотеке: Захарија Орфелина, Јована Рајића и Петра Петровића, епископа темишварског. Такође су три школске библиотеке основане пре Библиотеке Матице српске: библиотека Српске велике гимназије у Сремским Карловцима (1792); библиотека Српске учитељске школе у Сомбору (1818) и библиотека Српске велике гимназије у Новом Саду (1823).

4. Сава Текелија

Међутим, те претходнице никад нису прелазиле оквире конфесионалности и професионалности својих оснивача, нити су стизале до оног општег значаја који је Библиотека Матице српске стекла од самог почетка.

Матица српска и њене установе, настале у првим деценијама прошлог века, дело су, не цркве и клера, него грађанске класе — интелегенције, трговаца и занатлија — који ће нашем народу отворити нови прозор у Европу и створити му нове основе за национални препород.

У прво време, од 1826. до 1838. године, Библиотека

Матице српске формирала се, рекли бисмо, некако спонтано, без акта оснивача. Њене прве књиге биле су: частице *Летописа*; друга издања Матице српске и свакако неке друге срп-

ске и стране књиге које су могле бити од користи уреднику *Летописа*, чија је књижевна и уредничка активност била покретачка снага у стварању Библиотеке Матице српске.

Већ 1830. Матица шаље *Летопис* и друга своја издања на дар Народном музеју у Пешти, Царској библиотеци у Бечу, Народном музеју у Прагу и Руској академији у Петрограду. Није се мислило на размену, из скромности можда. Али се очекивао одговор, који је, после две године, 14. VI 1832, дошао само из пријатељског града на Неви. Руска академија наука и Атанасије Стојковић узвратили су дар и послали Библиотеци Матице српске 62 књиге, које су сачуване све до данас. У попутном писму Академије Матици српској први пут се спомиње, колико је познато, име Библиотеке Матице српске.

Само три године касније, 1835, био је забрањен рад Матици српској. У напорима Саве Текелије и грађанских кругова око њега да се спасе Матица и да се оснује ново Заведеније, које би помагало школовање српске младежи у Пешти, посебно на познатој конференцији Срба у Пешти из тих дана, говорило се и о Библиотеци Матице српске као могућем баштиником Матице бар у једном делу њене делатности.

Будућност Матице српске и њене Библиотеке обезбедио је Сава Текелија, када је, 1838, отворио Текелијанум и даровао га, у ствари, Матици српској и њеној Библиотеци. У том зна-

5. Платон Атанацковић

менитом Сербском Народном Заведенију Високородног Господина Саве Текелије, на свечаној седници која је одржана 26. VIII 1838, Сава Текелија је огласио Библиотеку Матице српске за јавну установу, прогласио њено „јавно употребленије“, апелујући „на цео словенски род“ да је подржи и обезбеди њен развитак.

2. Императорска Россійская Академія изволила в Матицу Сербской слѣдующе Высочайше повелѣно Писаніе и све у нѣмъ назнанные Книжки на даръ послати:

МИНИСТЕРСТВО

Народ: Просвѣщенія.

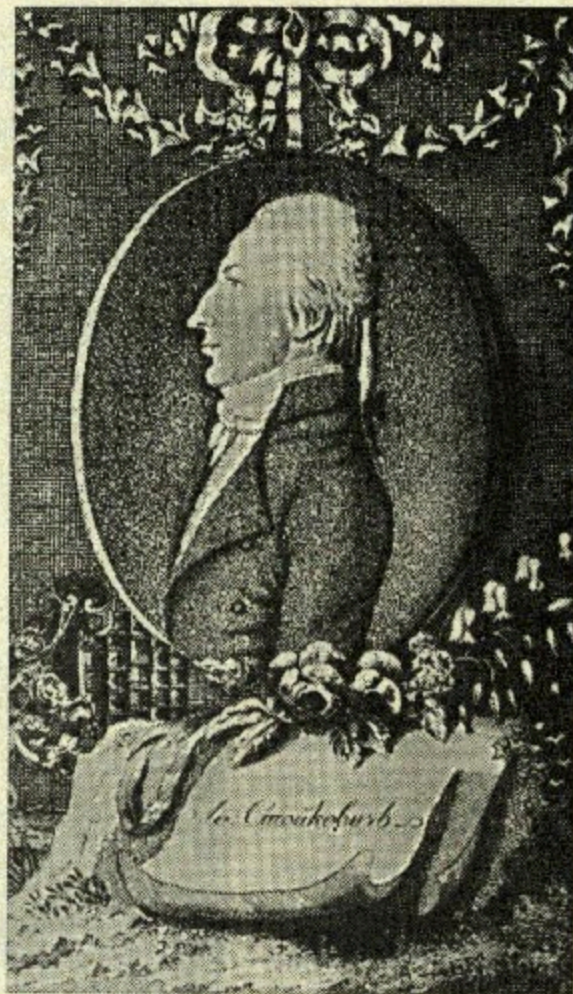
ИМПЕРАТОРСКАЯ
Россійская Академія

Санктпетербургъ
Юлія 14-го дня 1832. г.
N.го 79.

Въ находящеся въ городѣ Пестѣ, что во Венгріи, народное заведеніе, подъ названіемъ Матица Сербская.

Императорская Россійская Академія, въ знакъ благодарности своей за подаренныя въ оную Матицею Сербскою въ минувшемъ 1830 году, книги разнаго званія, а именно: 1). Сербске Лѣтописи за 1826, 1827, 1828, 1829 и 1830. 2). Письма Досоеа Обрадовича. 3). Духъ писанія Досоева. 4). Невинность или Справедливость и Милосердіе. 5). Жертва на смѣрти. 6). Задѣгъ. 7). Вой на Косову. 8). Кассія Царица, вмѣстѣ съ честью препроводить при семъ для Библиотечки заведенія слѣдующія книги:

- 1). Поэма освобожденный Иерусалимъ въ двухъ частяхъ.
- 2). Слово похвальное Ломоносову.
- 3). Словарь Россійской Академіи азбучнымъ порядкомъ расположенный, въ шести частяхъ.
- 4). Со-

6. Писмо Руске академије наука у којем се први пут помиње Библиотека Матице српске

7. Атанасије Стојковић

Тај датум је Библиотека Матице српске узела за свој рођендан. Њена историја, од тог дана, престала је да буде анонимна. У архиву Матице српске, од тог тренутка, може се пратити рад и развитак Библиотеке Матице српске све до наших дана.

Прве претплате на новине уплаћене су те исте 1838. године. А већ следеће, 1839, Руска академија дароваће нове књиге, отварајући читави списак дародаваца, међу којима ће на почасном месту остати имена Платона Атанацковића и Саве Текелије, чије су књиге, одмах, уздигле Библиотеку Матице српске до најзначајније српске библиотеке у првој половини прошлог века.

Дуг је списак дародаваца Библиотеке Матице српске. Најстала у туђој држави, она се могла одржати и развијати за-

хваљујући управо тој родољубивости и далековидости почте-народних граждана наших, међу којима треба навести, поред Атанасија Стојковића, Платона Атанацковића и Саве Текелије и српске књижевнике: Вука Караџића, Димитрија Тирола, Теодора Павловића, Јована Суботића, Исидора Николића, Петра Петровића Његоша, Стефана Фрушића, Борћа Рајковића, Јована Хацића, Јована Борђевића, Бургу Јакшића, Јована Јовановића Змаја и др.; српске грађане: Арона Добројевића, Симеона Шићара, Георгија Николајевића, Данила Стајића, Павла Авакумовића, др Димитрија Петровића, Јелену Бозде, Косту Николајевића и др. Међу дародавце из иностранства убележили су се: др Петар Јазиков, Јосиф Боћански, Михаило Рајевски, Јаков Головацки, Александар Куник, Петар Лавровски, Јан Колар, Јан Кадавија, Јосиф Колар, Берџ Урхази, Карољ Шашку, Густав Венцел и др.

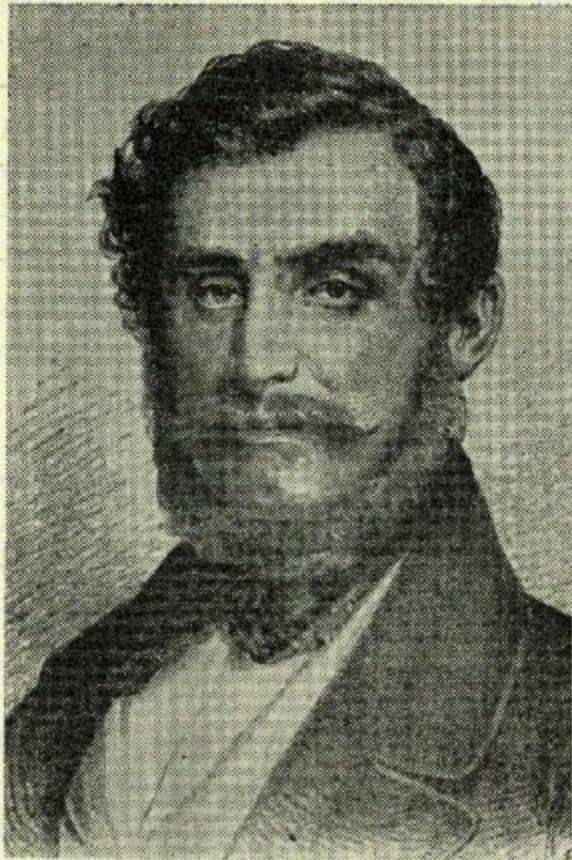
Од првих дана њеног јавног рада, Библиотеку Матице српске користе, у првом реду, студенти — како питомци Текелијанума, тако и други млади Срби који су студирали у Пешти. О томе сведоче и представке „учеће се младежи српске“ за коришћење „књигохранитељнице друштва“ из 1841. године и касније. По томе је Библиотека Матице српске не само народна, него и наша прва универзитетска библиотека.

Само две године касније, 1843, Матици се обраћа и Српска бачка омладина пожунског лицеја, тражећи да се Матица прими покровитељства над њиховом књижношћом, да се о њој стара и помаже јој. Био је то занимљив покушај да се Библиотека Матице српске види као централна библиотека универзитетске омладине српске са ове стране Саве и Дунава, који из многих разлога, и сасвим разумљиво, није могао имати трајнији успех.

За развитак Библиотеке, у прве две деценије, заслужни су секретари Матице српске Теодор Павловић и, још више, Јован Суботић, који почиње да објављује, на основу књижног фонда Библиотеке Матице српске, прву текућу библиографију на српскохрватском језику. Говорећи о ранијим библиографским покушајима код нас и њиховој пре случајној појави, Јован Суботић је писао: „Није друкчије но можно, а неће ни бити можно, док средоточије у овој ствари немамо. То средоточије може од сада бити Библиотека Матице српске. Сваки списатељ, који што изда, нека по 1 екз. пошаље у Библиотеку Матичину, па самим тим већ је његово дело ушло у назначеније књига које се у Библиотеци Матице водити има.“

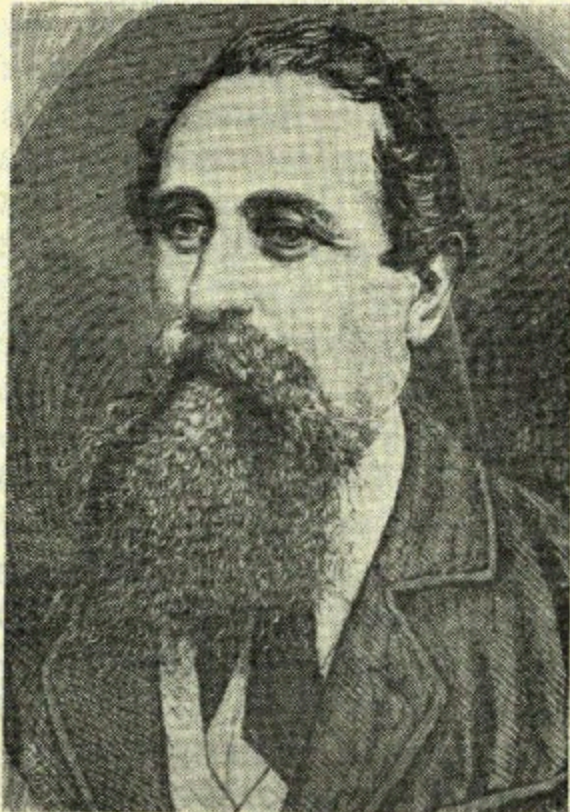
Јован Борђевић, уредник *Летописа* педесетих година, имао је занимљиве идеје о савременој библиотеци, какву је желео да види у Библиотеци Матице српске. Заслужан је и Јован Бошковић. Али је у организовању Библиотеке Матице српске као модерне научне библиотеке више успеха имао Јован Радонић, познати научник и библиотекар, који је водио Библиотеку Ма-

тице српске последњих година прошлог и првих година овог века. Но, то је већ новосадски период Матице српске и њене Библиотеке, а неопходно је, и у овом летимичном погледу на прошлост Библиотеке Матице српске, који се чини у пригодну сврху, рећи још нешто о њеном раду у Пешти.

8. Теодор Павловић

9. Јован Суботић

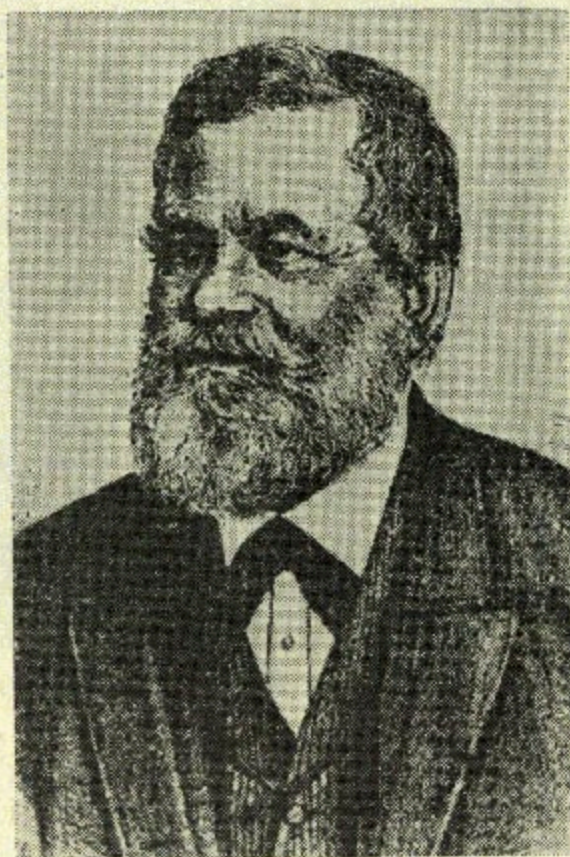
Библиотека није радила у време буне, 1848. и 1849. године, као ни Матица српска. Али су њени фондови остали поштеђени. Истина, требало је неколико година да се заборави говор барута и да се мисија Матице српске и њене Библиотеке врати у миран и редован колосек. За стварање нових могућности културног развитака српског народа, посебно Матице српске и њене Библиотеке, у том периоду, заслужан је, у првом реду, Јован Борђевић.

Познат и признат као позоришни радник и уредник Летописа, мање се зна да је Јован Борђевић и заслужан библиотекар, да је први извршио анализу књижног фонда Библиотеке Матице српске и први писао о томе да она, поред ванредних вредности које чува, нема многих српских и словенских књига, без којих не може бити ни научног рада ни научне библиотеке. Он апелује на списатеље да шаљу своје књиге Библиотеци Матице српске; утврђује нову набавну политику, коју ће, нешто касније, доследније формулисати Бура Даничић; ствара нови каталог књига; набавља први печат за Библиотеку; даје књиге на увез итд. Библиотека Матице српске наша је у Јовану Борђевићу правога човека, који није стигао на све што је замислио, али који је наговестио њене нове задатке у промењеним условима националног и културног живота.

Педесетих и шездесетих година Библиотека Матице српске је одржавала сталну размену књига: са Руском академијом наука у Петрограду; са Матицом словенском у Љубљани; са Друштвом српске словесности у Београду; са Кишфалудијевим друштвом у Пешти; са Матицом српском у Будишину; са Матицом словенском у Мартину; са Матицом хрватском у Загребу и другим нашим и страним установама. Она је већ афирмирана научна установа, у којој ће, једно време, непосредно пред њено пресељење у Нови Сад, радити и млади песник Јован Јовановић Змај.

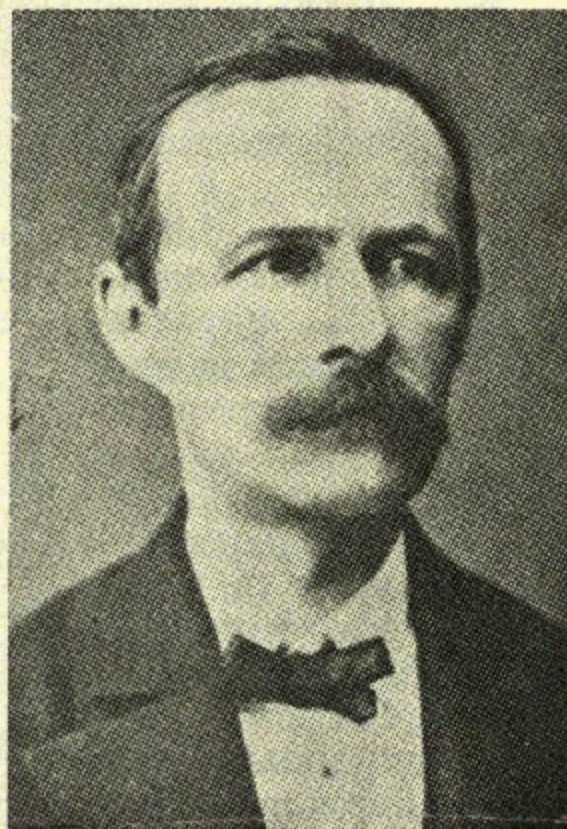
Формирана у Пешти, у граду који је четврт века раније добио националну библиотеку, где су постојале дуже и богатије библиотечке и библиотекарске традиције, Библиотека Матице српске се развијала, у стручном погледу, на добрим узорима, па је и зато могла, преко младих људи који су се из Пеште и Текелијанума враћали у родни крај, имати толики утицај на стварање првих српских читалишта и књижохранилишта у Бачкој, Срему и Банату, о чему постоји дирљиво сведочанство у тадашњим нашим листовима. Матица српска, из првих деценија XIX века, била је наш узор, оличење културног и просветног хтења Срба у Угарској, њихова представа о културној активности, па отуда и није чудо што је њен ехо стижао до Новог Сада, Ирига, Вршца, Панчева, Сомбора, Земунa и других војвођанских градова.

У пролеће 1864. године све је било спремно за пресељење Матице српске и њене Библиотеке у Нови Сад. На последњој седници Матице српске у Пешти, у Текелијануму, 16. априла 1864, Антоније Хацић, секретар Мати-

10. Јован Борђевић

11. Јован Јовановић-Змај

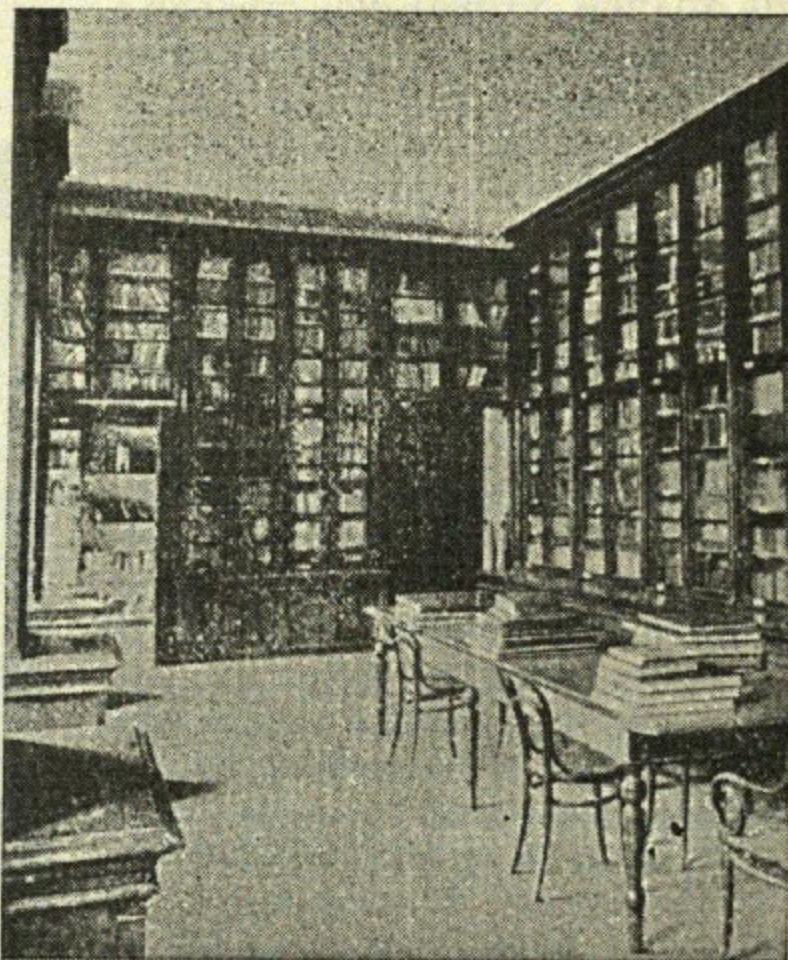

12. Стара зграда Матице српске у Новом Саду, снимак из 1888.

це српске, писмено је изјавио: „Имам част јавити да сам ствари, акта и књиге из Библиотеке Матице српске у 16 сандука по инвентару, спомоћу старешине Друштва г. Јована Трифуновића и контролора Јована Јовановића, спаковао . . .“

Библиотека Матице српске пресељена је у Нови Сад шездесетих година, кад је овај град постао привредни, политички и културни центар Срба са ове стране Саве и Дунава, када су га, у романтичарском полету, називали Српском Атином. У средишту српског националног покрета, буржоаски ли-

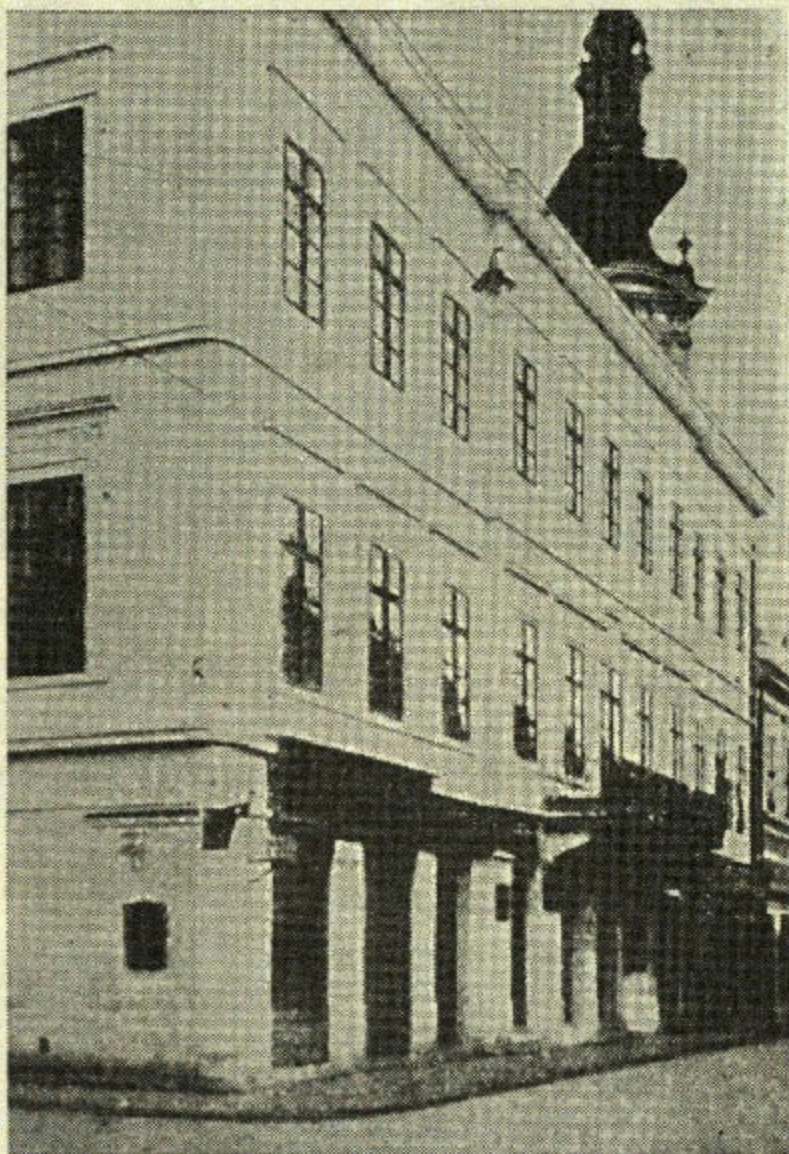
13. Читаоница у старој згради Матице српске

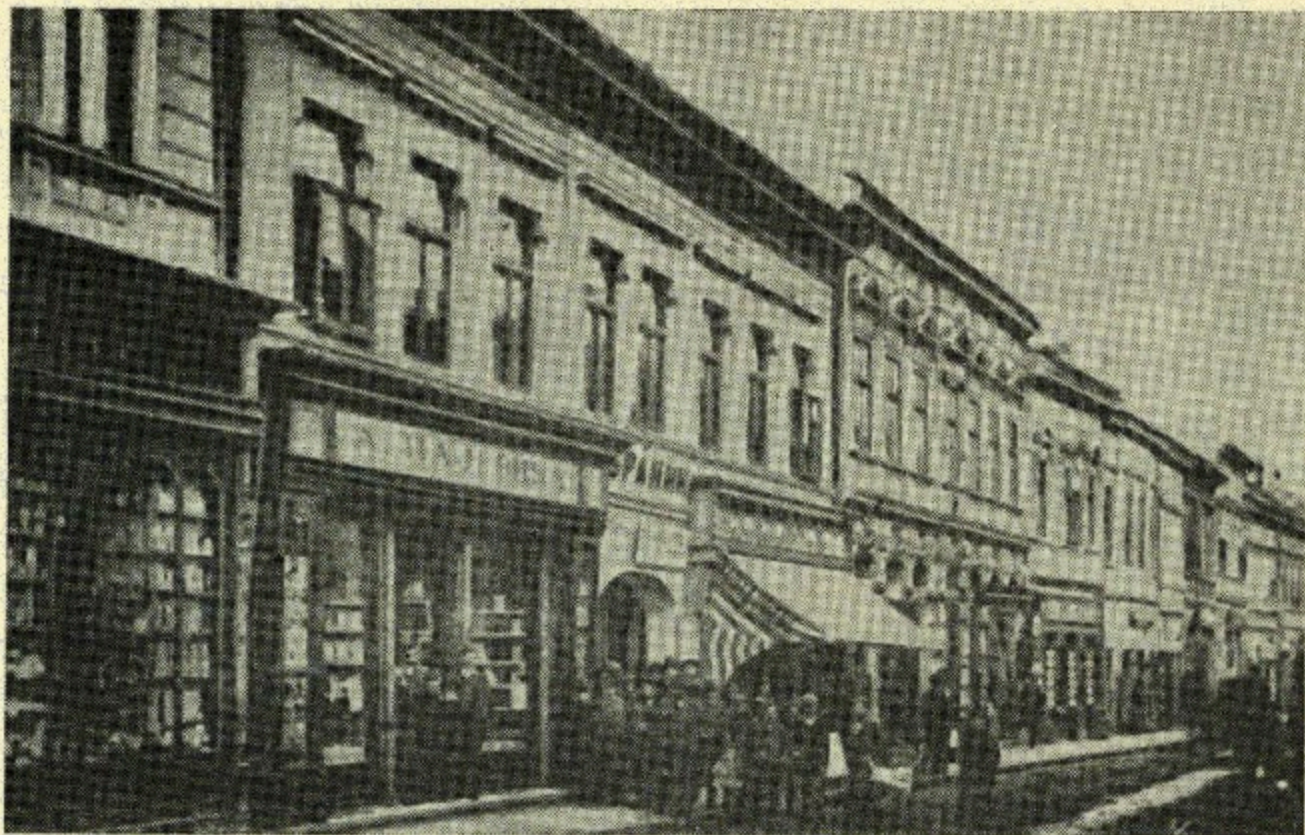
бералног и радикалног, под заставом Светозара Милетића и Уједињене омладине, Библиотека Матице српске неће, међутим, доживети нове импулсе, нити ће одмах отворити ново поглавље своје историје. Напротив. Кад је десет година касније (1875), на захтев угарске власти, Матица морала да врати у Пешту Библиотеку Саве Текелије, Библиотека ће почети да стагнира, а једно време и да чами по страни културног живота Новог Сада.

Све до доласка нове генерације, која се најавила с краја прошлог века, и која је својим позитивизмом у науци и књижевности и својим реализмом у политици била ближа социјалистичким идејама Светозара Марковића, него грађанском либерализму Светозара Милетића. Сасвим одређено: све до појаве Тихомира Остојића, Милутина Јакшића, и нарочито Јована Радонића, који су, у својим културним тежњама и програму поново рачунали на Матицу српску и њене институције, а посебно на Библиотеку Матице српске.

Први број свог часописа *Покрет* (1899) они посвећују Матици и проблему даљег напретка „књижнице“ Матице српске. На предлог групе око *Покрета* за библиотекара Библиотеке Матице српске (1898) био је изабран др Јован Радонић, један од „покретача“, како су сами себе називали, и доцније, један од познатих професора Универзитета у Београду и угледних наших историчара. Својом стручном спремом и свестраним интересовањем за књигу Јован Радонић је битно унапредио Библиотеку Матице српске. Он је преуредио Библиотеку, први пут, на солидној стручној основи; разгранао је њене послове; успоставио корисне односе са многим академијама, ученим и књижевним друштвима, у земљи и иностранству; написао је

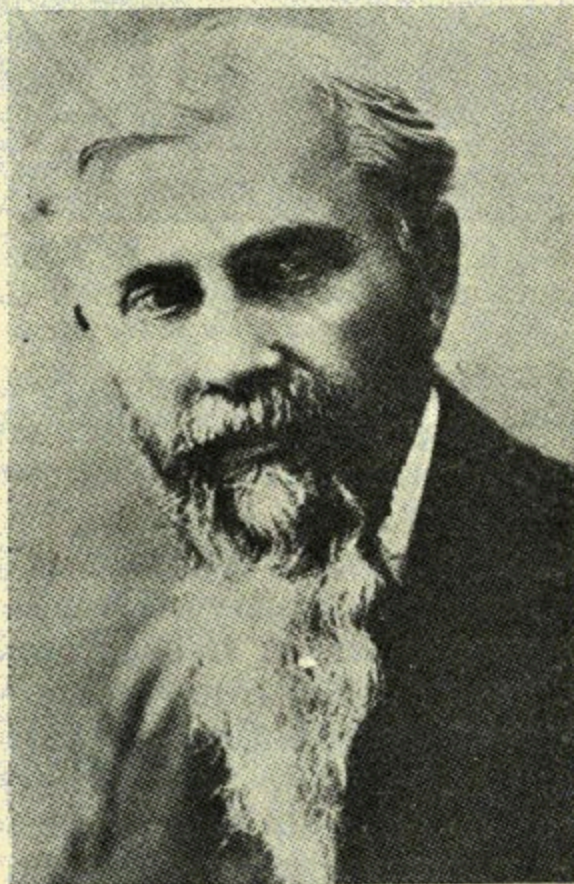
14. Платонеум — зграда у коју је Библиотека смештена по досељењу у Нови Сад

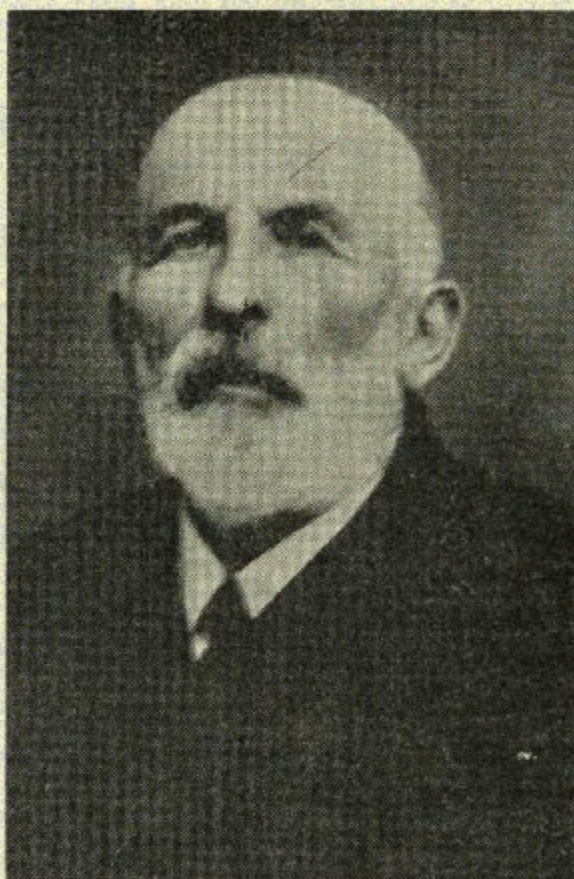
15. Нови Сад 1900. године

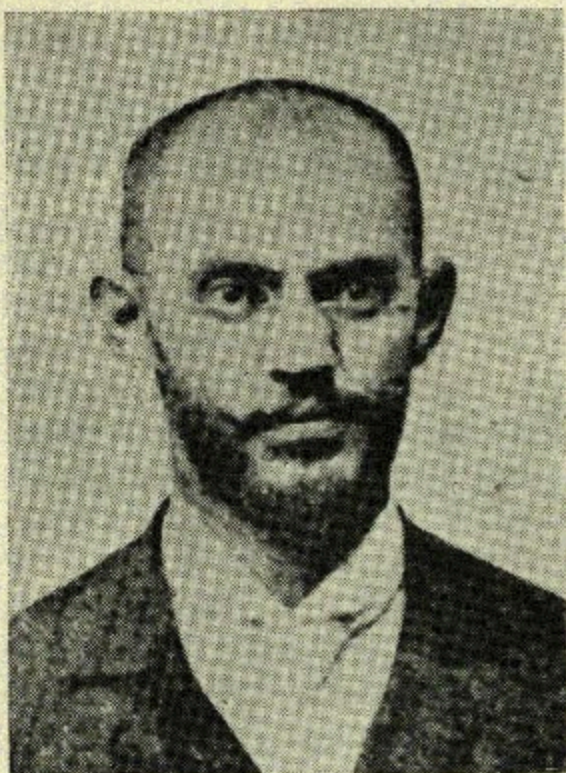
прва Правила Библиотеке, у којима, одређујући место Библиотеке Матице српске, истиче — да она треба „да репрезентује српску науку и српску литературу уопште. Она ваља у себи да уједини по могућству све књижевне творевине нашега народа

16. Тихомир Остојић

17. Милутин Јакшић

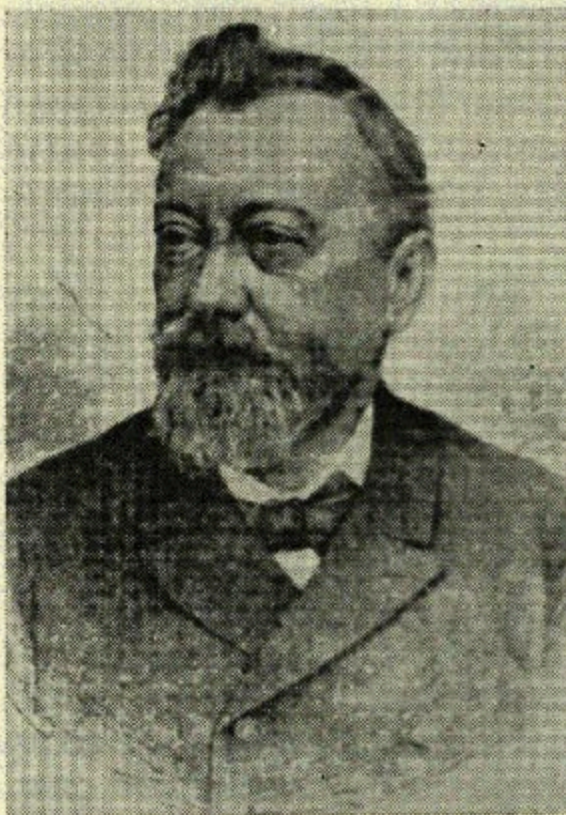

18. Јован Радонић

бити из вида најважније књижевне новине осталих културних народа, него их по могућству набавити...“

Поред тога, у *Раду и именику Матице српске*, штампа Каталог прираштаја књига; богати фондове Библиотеке новим књигама у обиму који још никад није био постигнут; осигурава средства, први пут, за редовну куповину нових књига итд.

19. Јован Бошковић

Од почетка нашега књижевнога живота па до наших дана, како би се на тај начин уочио душевни развој нашега народа. У првом реду наша Библиотека мора имати сваку књигу, броштуру или новине штампане у опсегу карловачке митрополије. Библиотека Матице српске ваља, даље, да прикупља свако странио дело које се о Србима бави, а затим важне појаве на пољу осталих словенских литература. Библиотека има, даље, да обрати пажњу на литерарне продукције оних народа или о оним народима са којима је наш народ у прошлости и садашњости у сталном додиру био. Сем тога не би смела Библиотека Матице српске изгу-

Иако краткотрајан, рад Јована Радонића представља, отуда, за Библиотеку Матице српске њено ново, значајно поглавље, њен понован продор у сам врх културних и научних установа код нас.

Још пре него што је постао секретар Матице српске, Тихомир Остојић је (*Трговачке новине*, 1910) пледирао да Библиотека Матице српске постане централна српска библиотека, која ће окупљати све остале наше библиотеке и помагати њихов даљи развитак. А када се нашао на челу Матице, он је, и у пракси, тежио и настојао да се Библиотека Матице српске развија и као научна и као народна библиотека Срба у Аустро-Угарској.

Само су ратови омели овај прогрес и учинили да се скоро заборави дати путоказ. Прво балкански (1912), па затим светски рат (1914—1918) затворили су врата свакој активности Матице српске, па и Библиотеци Матице српске, све до ослобођења земље, 1918. године.

III. У ОСЛОБОБЕНОЈ ЗЕМЉИ. Између два рата, за две деценије рада у старој Југославији, Матицу српску биле су захватиле ситне политичке страсти. Није било ни већих мисли ни већих акција. Најчешће су претезали лични рачуни „матичара“, калкулације око Матичиних не малих фондација и фондова, па се тај јалов дух, и поред повремених продора демократских снага, морао осетити и у Библиотеци Матице српске. Дуго, годинама, једва да су је и примећивали. Користили су се њеним ауторитетом, али на њу нису полагали. Васа Стајић и прогресивни круг око њега успевали су да укажу на ту злоупотребу имена Матице у политикантске циљеве, али нису могли и да је усмере демократским токовима. Они су имали нових идеја о раду Матице у ослобођеној земљи. Желели су, поред осталог, да Матица подигне у Новом Саду свој Дом, у којем ће обезбедити Библиотеци Матице српске савремене услове рада. Али су мало могли учинити. Као секретар просветног одељења Матице, Васа Стајић је учинио бар нешто за обнову Библиотеке. Он је заслужан за отварање нове читаонице (1922), која је могла да прими педесет читалаца и за отварање новог позајмног одељења, које је дозвољавало боље и брже коришћење књига. Али, то је било све. Стога, заједно са Новим Садам, који се после првог светског рата био загубио, изгубио своје место у нашем културном животу, ни Матица ни њене установе нису могле имати бољу судбину. Морале су таворити дане. Чувати своје благо. И чекати боље време, које је морало доћи, које се најавило са новом генерацијом, и које је дошло са поновним ослобођењем земље, 1944, и победом социјалистичке револуције у Југославији.

Из тог времена о Библиотеци Матице српске писали су Васа Стајић и Каменко Суботић (1926), поводом прославе стогодишњице Матице српске. Према њиховим подацима Библиотека је, у то време, имала 31.112 књига, а примала је 94 часописа и 74 листа.

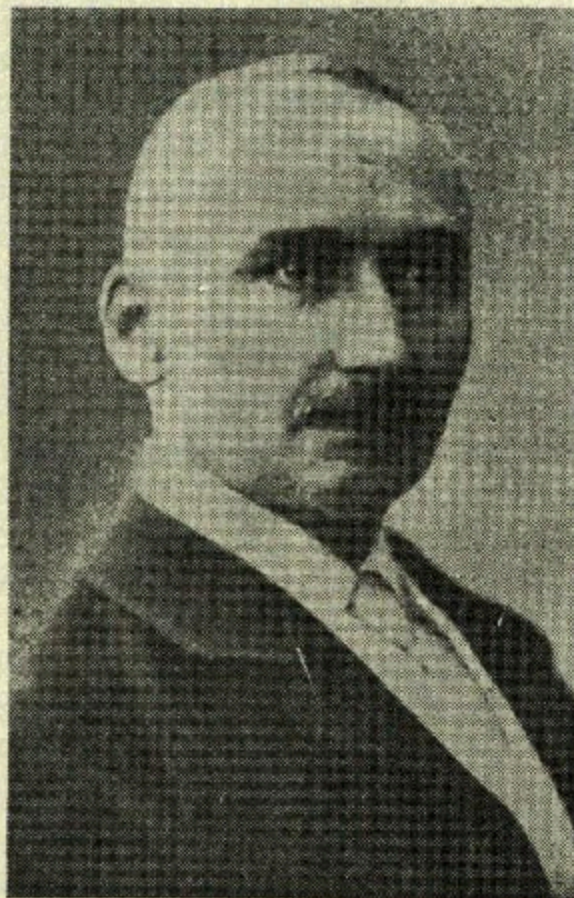
Поглед на прошлост Библиотеке Матице српске показује да је њен значај растао и опадао са порастом и падом улоге Матице српске у стварању и развијању културе српског народа. Њено данашње место, њен положај у нашем савременом социјалистичком друштву, везан је, међутим, за један интензиван и свестран, раније једва наслућиван напредак у годинама после ослобођења земље. Непосредно после другог светског рата Библиотека је добила нови статус и нову садржину рада. Она је, као што смо већ истакли, постала општа научна

библиотека АП Војводине, централна библиотека Покрајине, покрајинска матична библиотека, и практично, универзитетска библиотека у Новом Саду.

Још 1945. године пресељене су из Пеште у Нови Сад библиотека Текелијанума и библиотека Саве Текелије, те су се драгоцене збирке ове две библиотеке, најзад, нашле на свом правом месту — у рафовима Библиотеке Матице српске.

20. Васа Стајић

21. Радивоје Врховац

Две године касније (1947) Библиотека Матице српске добила је на чување и руковање и библиотеку Српске велике гимназије у Новом Саду, која је основана 1823. године и која је, за дуге деценије свог века, сакупила, такође, знатан број вредних и ретких књига.

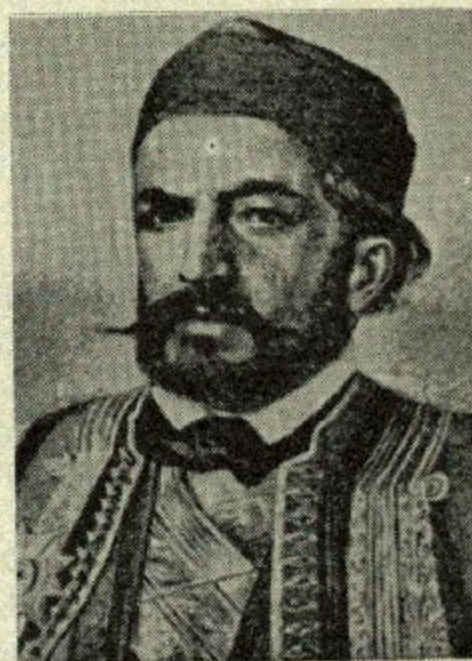
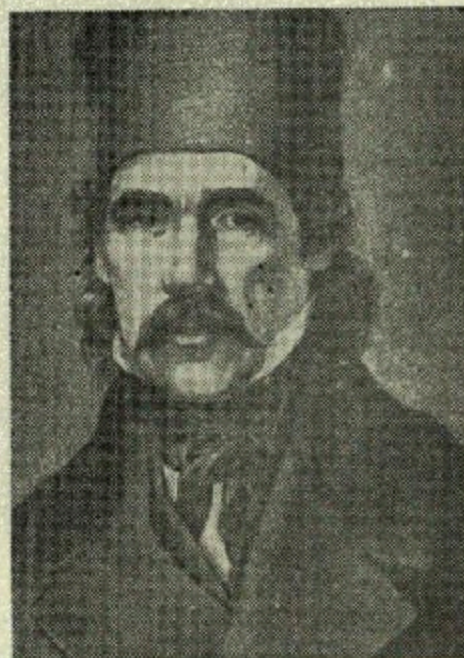
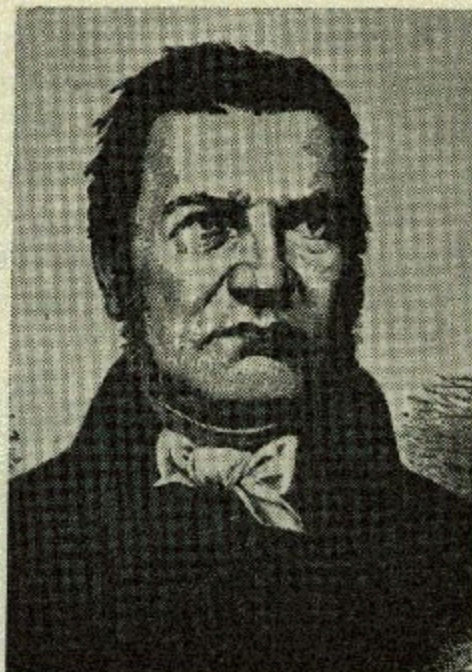
Народне власти, непосредно после рата, даровале су Библиотеци Матице српске више десетина хиљада књига. Доделе су јој обавезни примерак НР Србије (1948). Обезбедиле јој стална средства за редован рад и успон који се у прошлим деценијама могао само прижељкивати.

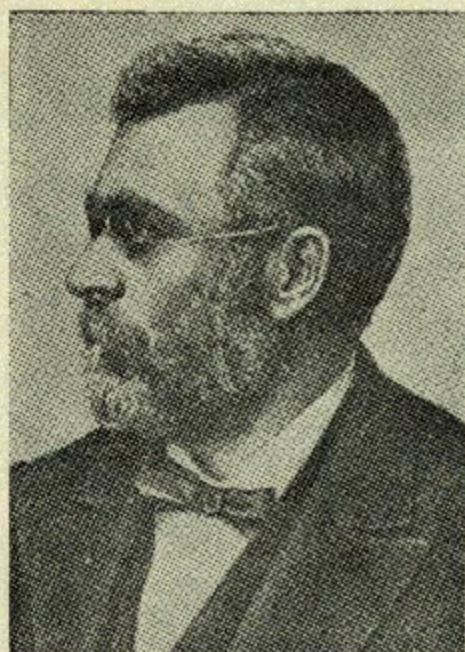
Све је то довело до брзог и свестраног развоја Библиотеке. Расли су, и по обиму и по вредности — фондови књига, и стручни послови, и стручни кадрови... Од једног или два библиотекара, колико их је раније било, Библиотека Матице српске добила је, после ослобођења, нових десет, па двадесет, па четрдесет... и последњих година већ шездесет библиотекара, књижничара, манипуланата и других стручних службеника.

Она је отворила нове послове, који ће Библиотеку Матице српске афирмисати као једну од првих југословенских библиотека. Поред именског каталога, који је прилагођен југословенским нормативима класификације, увела је предметни и децимални каталог. А недавно (1962) формиран је и централни каталог Војводине, који је саставни, интегрални део централног каталога Србије. Летопис је поново почео да објављује избор нових књига у Библиотеци. А сама Библиотека, већ другу годину, издаје Каталог књига набављених у Библиотеци МС. Радови на библиографији добили су ширу основу. Библиотека је објавила, досад: *Каталог српске књиге од 1493. до 1880*, рад др Д. Кириловића; *Библиографију издања Матице српске*, рад Д. Полужанског, *Штампа народноослободилачке борбе у Војводини — грађа за библиографију* и више мањих специјалних библиографија. Сада се ради на Библиографији старе војвођанске периодике; Каталогу књига библиотеке Саве Текелије; Каталогу књига библиотеке Српске велике гимназије у Новом Саду; Каталогу књига библиотеке Српске велике гимназије у Сремским Карловцима; Каталогу књига библиотеке Српске учитељске школе у Сомбору итд. Споменућемо да је Библиотека, у заједници са Народном библиотеком у Београду, издала *Каталог српске штампане књиге XVIII века* (1963).

Најозбиљнији подухват биће, свакако, објављивање *Грађе за историју Библиотеке Матице српске*, која ће изићи у пет свезака. Прва књига, која обухвата период од оснивања Библи-

22. Павле Јозеф Шафарик
23. Вук Стефановић Караџић
24. Петар II Петровић Његош

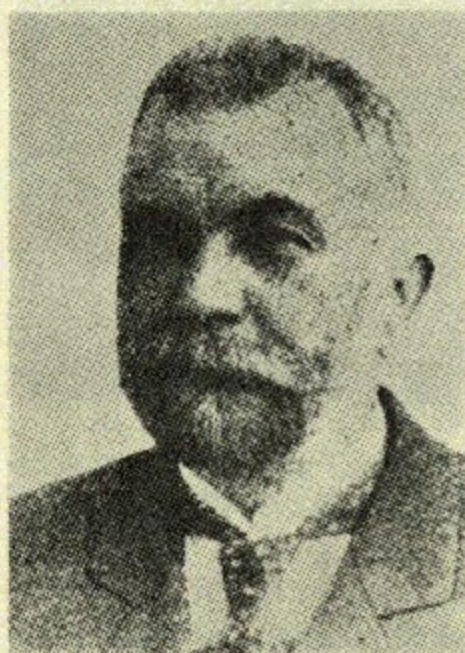

отеке па до краја пештанског периода, већ је изишла из штампе. Друга свеска, која обухвата новосадски период од 1864. до 1899. године, предата је у штампу, док се остале свеске припремају.

Пре дванаест година (1952) Библиотека Матице српске покренула је *Књижничар*, билтен Библиотечког центра АП Војводине, први часопис уже стручности код нас, који је, ускоро, добио далеко шири значај.

Остајући верна традицијама да доприноси унапређивању библиотека и библиотекарства према својим могућностима, Библиотека Матице српске покренула је (1964) *Матичну библиотеку*, билтен Заједнице матичних библиотека у Војводини, пошто је *Књижничар* престао да излази (1958). За потребе својих библиотекара и књижничара, за њихово стручно усавршавање, Библиотека издаје и *Преглед библиотекарских новости* (1963).

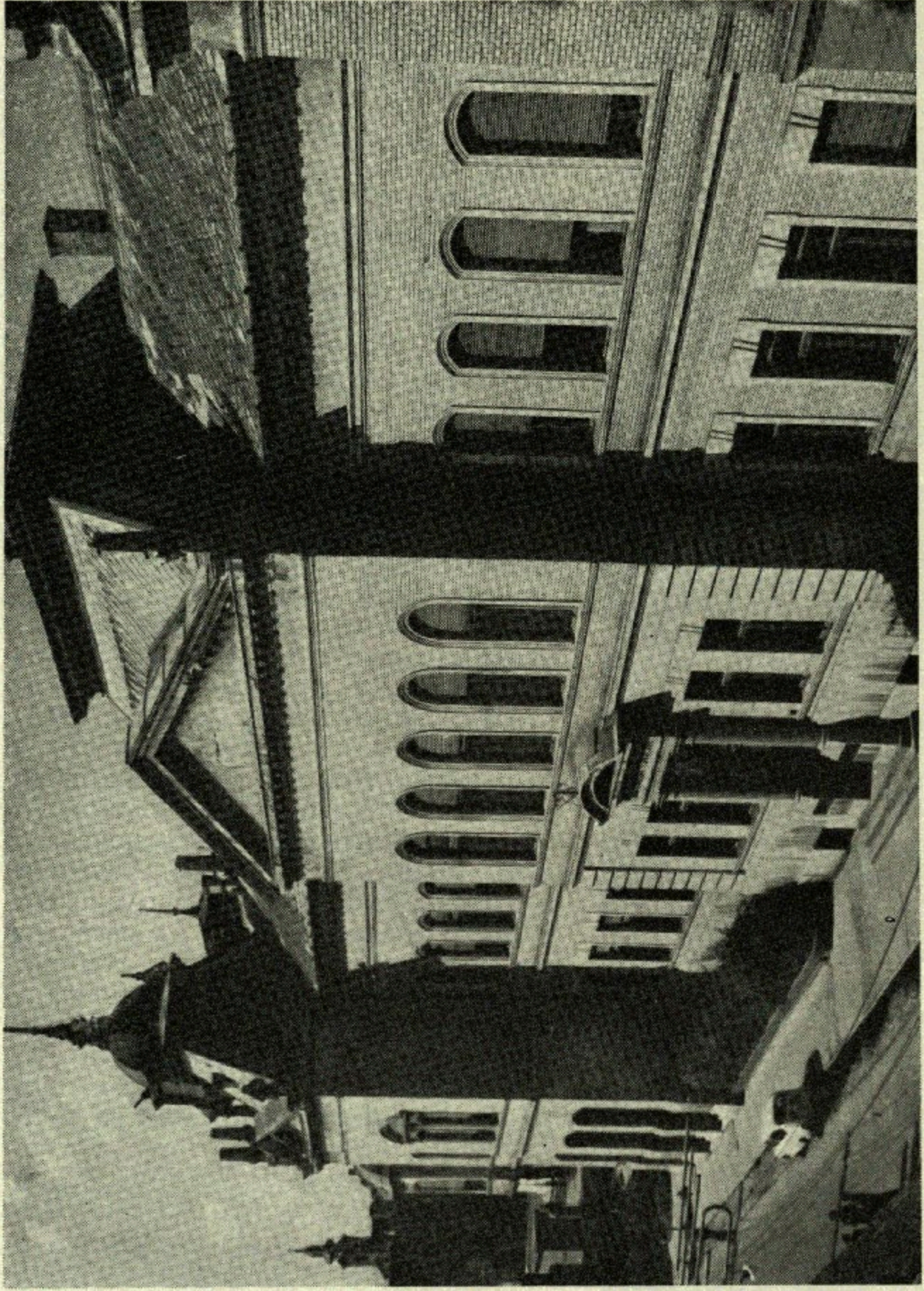
Своју просветну активност на плану унапређивања народних библиотека и читаоница у Војводини, Библиотека Матице српске започела је 1948. године, када је проглашена за централну библиотеку Војводине. Она је формирала одељење за изградњу библиотека у Покрајини и створила амбициозан план за ширење популарних библиотека код нас. Већ 1949. године отворено је позајмно одељење, које ће, за неколико година рада, прерасти у позајмну библиотеку са 30.000 књига и посебним културно-просветним активностима. Почетком 1952. године формиран је Библиотечки центар, прва институција те врсте код нас за старање о народним књижницама и читаоницама.

25. *Александар Сандић*

26. *Аврам Букић*

27. *Петар Попадић*

28. Зграда
Матице
српске
у којој
је данас
Библиотека

Библиотечки центар учинио је много за ново схватање популарних библиотека, за јачање њихове друштвене улоге, за њихово савременије уређење, за такав практичан рад који ће добити признање у стручним круговима и читавој јавности. На том послу много је допринео и билтен Библиотечког центра — *Књижничар*, о којем је већ било речи.

Пошто Нови Сад није имао градску библиотеку, Библиотека Матице српске и Матица српска одлучиле су да поклоне граду своју позајмну библиотеку, да уступе и своје библиотекарке и да тако поставе темеље савременој градској библиотеци у Новом Саду. То је учињено 1961. године.

Услед тога Библиотека Матице српске морала је поново стварати своју властиту стручну службу за помоћ народним библиотекама. Полазећи од новог Закона о библиотекама и његових одредаба о матичној служби, Библиотека Матице српске, као покрајинска матична библиотека, формирала је ново одељење за унапређење библиотечке службе у Покрајини, и оно још важније: Заједницу матичних библиотека у Војводини. Данас Заједница има своја Правила; свој вишегодишњи програм активности и свој властити билтен — *Матична библиотека*.

Одељење за унапређење библиотека у Војводини све више се развија у Завод за унапређење библиотека и библиотекарства у нашој Покрајини. Оно проучава: организациону структуру популарних библиотека код нас; њихову набавну политику и могућност координације набавке књига; стручну обраду и заштиту књига, као и могућности концентрације стручних послова у већим општинским библиотекама; анализира рад са читаоцима и предлаже савременије методе; унапређује сарадњу између матичних библиотека; ствара систем веза који ће унапредити стручне послове; обезбеђује сарадњу са другим културним установама које су заинтересоване за ширење књиге; предлаже програм школовања библиотекарског кадра и организује оквалификавање већ постојећих књижничара и манипуланата итд.

Библиотека Матице српске, поред Завода, жели да отвори угледну Позајмну библиотеку, не да би се вратила на традиције које су превазиђене, него да би створила могућност да у пракси проверава све оно што буде проучавала и предлагала, тако да ће та угледна и огледна библиотека постати практична школа за младе библиотекарске кадрове у Војводини, који ће ту долазити на стажирање и прихватање нових метода рада.

Изложбе књига које је Библиотека Матице српске организовала последњих година добиле су право грађанства и признање научних и стручних радника. Посебно су биле запажене: Изложба књига Доситеја Обрадовића; Дело Иве Андрића; Штампa народноослободилачке борбе у Војводини; Изложба издања Матице хрватске и Матице словенске; Српска штампа-

на књига XVIII века; Дело Вука Караџића; Дело Вељка Петровића и др.

Шири значај имала је изложба Српска штампана књига XVIII века, која је приређена поводом 125-годишњице јавног рада Библиотеке Матице српске. Отворена 12. X 1963. у Новом Саду, она је пренета у Београд, где је била отворена децембра исте године.

IV. КЊИЖНИ ФОНДОВИ. Ти, и други подухвати, унапредили су рад Библиотеке Матице српске и формирали је у савремену библиотеку југословенског значаја. Отворене су нове читаонице са 200 седишта. Подигнут је нови магацин за 350.000 књига. Поред првог формиран је и други примерак, завичајни фонд, који већ сада представља драгоцену збирку за познавање историје књиге и штампарства у овим крајевима. Посебно се негује фонд периодике, који је, можда, најдрагоценије благо Библиотеке Матице српске. Фонд посебних збирки, који је у организовању, показује да Библиотека, поред књига и часописа, чува и други библиотечки материјал који често има изванредан значај за културни и научни рад.

У фонду старих књига посебно место заузимају рукописне књиге. Бирилска рукописна збирка Библиотеке Матице српске обухвата 223 књиге, које припадају периоду од XIII до првих деценија XIX века. Велики број рукописа је црквеног и обредног садржаја, али има и световних садржаја. Изузетно занимљиве су и рукописне књиге XVIII века.

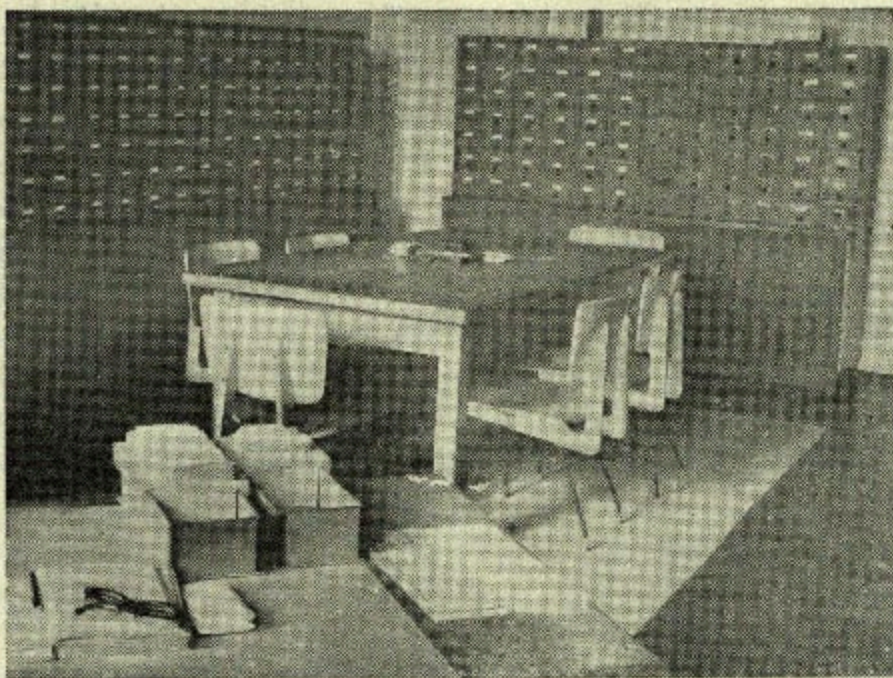
Прву рукописну књигу Библиотека Матице српске добила је 1844. године, заједно са личном библиотеком Саве Текелије. То је препис *Душановог Законика*, познат као *Текелијин препис*, јер је припадао Петру и Сави Текелији.

Најстарије рукописне књиге, ћирилске, које чува Библиотека Матице српске, писане су на пергаменту. Међу њима познат је *Матичин апостол*, према Ватрославу Јагићу, с краја XIII или почетком XIV века. *Белопољски одломак апостола и еванђеља*, из XIV века, у српској редакцији, такође је драгоцен књига Библиотеке Матице српске. Навешћемо још: *Бечкеречки типик*, из XIV века, писан на пергаменту особито лепим уставом средњег размера; *Одломак апостола и еванђеља*, такође на пергаменту, из почетка XIV века и др.

Од споменика изузетне уметничке вредности прво место припада *Псалтиру Гаврила Тројичанина*, из 1643. и 1644. године. Ова књига ванредно је лепо илустрована минијатурама, заставицама и иницијалима.

Међу споменицима који су настали у Војводини споменућемо: *Ирмологиј Кипријана Рачанина*, писан на хартији с краја XVII и почетком XVIII века вештом руком вредног преписивача; пет преписа *Душановог Законика*, из XVIII века; *Молитвеник Јована Рајића*, из 1749, који представља први познати рад Јована Рајића итд. Док међу многим песмарицама

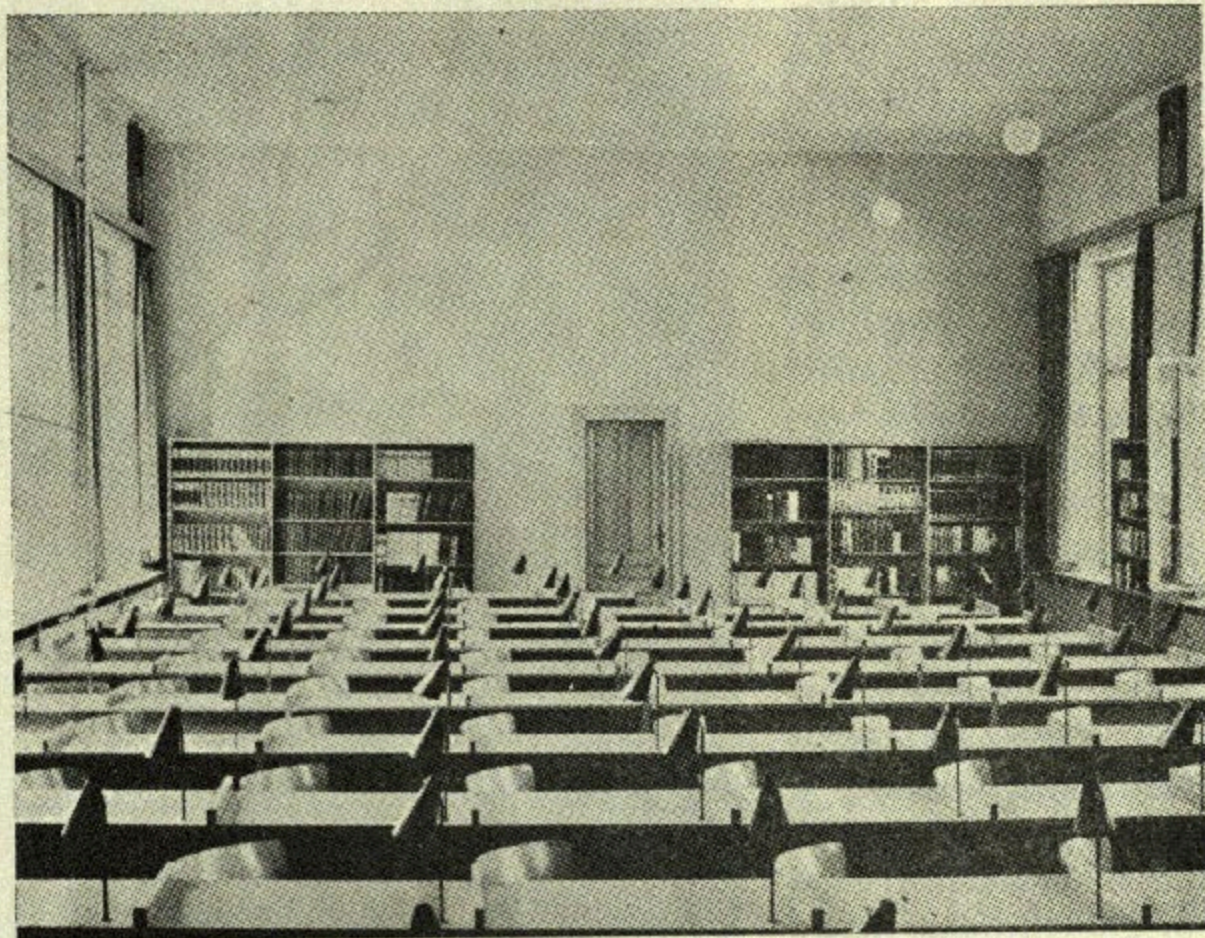
XVIII и XIX века почасно место заузима *Песмарица Аврама Милетића*, из 1778. године, свакако најбоља и највећа грађанска песмарица код нас. Најзад споменућемо да Библиотека чува једини препис (Саве Рајковића) *Трагедокомедије Емануила Козачинског*, као и 52 рукописне књиге на другим језицима.

29. Јавни каталог Библиотеке Матице српске

Збирка инкунабула Библиотеке Матице српске није велика. Међу 12 књига штампаних у XV веку споменућемо: цетињски *Октоих*, 1494. године, прву српску штампану књигу, док су остале инкунабуле на латинском, немачком и талијанском језику, међу којима ћемо навести: Венецијанско издање Петрар-

30. Читаоница Библиотеке Матице српске данас

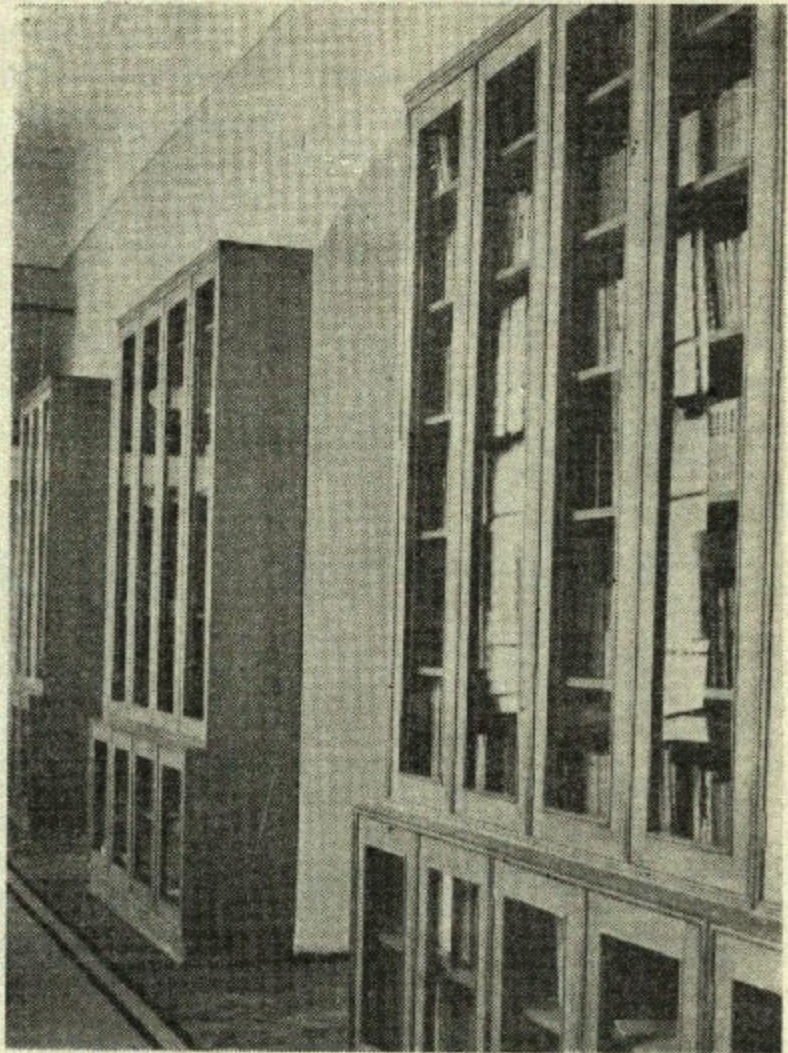

кине књиге *Kanzionere, Sonneti e trionfi*, из 1478. године; *Liber Chronikarum — Germanice, Hartmann-a Schedel-a*, из 1496, у којој се налази дрворез Шапца и Птолемејеву *Космографију*, из 1486, на латинском, у којој се налази географска карта и наших крајева.

Штампане србуље у Библиотеци Матице српске представљају веома значајну збирку. Међу 124 књиге из старих штампарија XVI и XVII века, у овој збирци налазе се књиге штампане у Горажду, у Грачаници, у Милешеви и Мркшиној Цркви, затим у Београду, у Скадру и у Венецији. Примерак *Часловца* Јакова из Камене Реке, штампан у Венецији 1566. године, спада међу наше најбоље сачуване штампане србуље. Док *Молитвеник*, штампан у Милешеви 1545. године, чува последњу страну са колофоном — титлом, што представља реткост међу сачуваним србуљским књигама. *Псалтир* Бартола Гинамија, који је штампан 1638. године, има сачуван насловни лист. То је прва српска штампана књига која је имала насловни лист. Разуме се, неколико србуљских књига Библиотека има у више примерака.

Српска штампана књига XVIII века заступљена је у Библиотеци Матице српске у највећем сада познатом избору. Вредност ове збирке, која има 238 књига, четири годишта новина и једну свеску првог српског часописа, изузетно је велика за проучавање новије српске књижевности. Поједини примерци представљају праве раритете, као што је, на пример, *Регуламент*, штампан у Блажу, 1748. године. Међу реткости долази и прва варијанта Орфелиновог *Вечног календара*, из 1783. године, а такође и прва наша штампана књига из области природних наука: *Физическоје сочиненије о изсушенију и разделенију воде у ваздуху*, од Емануела Јанковића, из 1787. године. Навешћемо још:

31. Изложбени део завичајне — војвођанске — збирке у Библиотеци

Орбинијеву *Књигу историографије о народе словенском*, из 1770. године; *Славено-сербски магазин*, из 1768. године; *Сербска повседневнија новине*, из 1791. године; *Славеносербске вједомости*, из 1792. године итд.

Поред листова из XVIII века, које смо споменули, Библиотека Матице српске чува комплете српских листова из XIX века, међу које ћемо навести: *Новине сербске*; *Даницу*, *Напредак*, *Световид*, *Српски дневник*, *Заставу*, *Змај*, *Једнакост*, *Браник*, *Србобран*, *Наше доба*, *Србадију*, *Народни гласник* и др.

У Библиотеци Матице српске чува се, поред осталог, уникат првог броја *Слободне Војводине* и један од два позната примерка првог броја *Борбе*, из 1922. године.

Библиотека Матице српске има данас око 340.000 књига и близу 50.000 годишта часописа и листова. Најбогатији је фонд југословенске књиге. Од фондова стране књиге, на прво место долази немачка и мађарска књига, а затим руска, француска, енглеска итд.

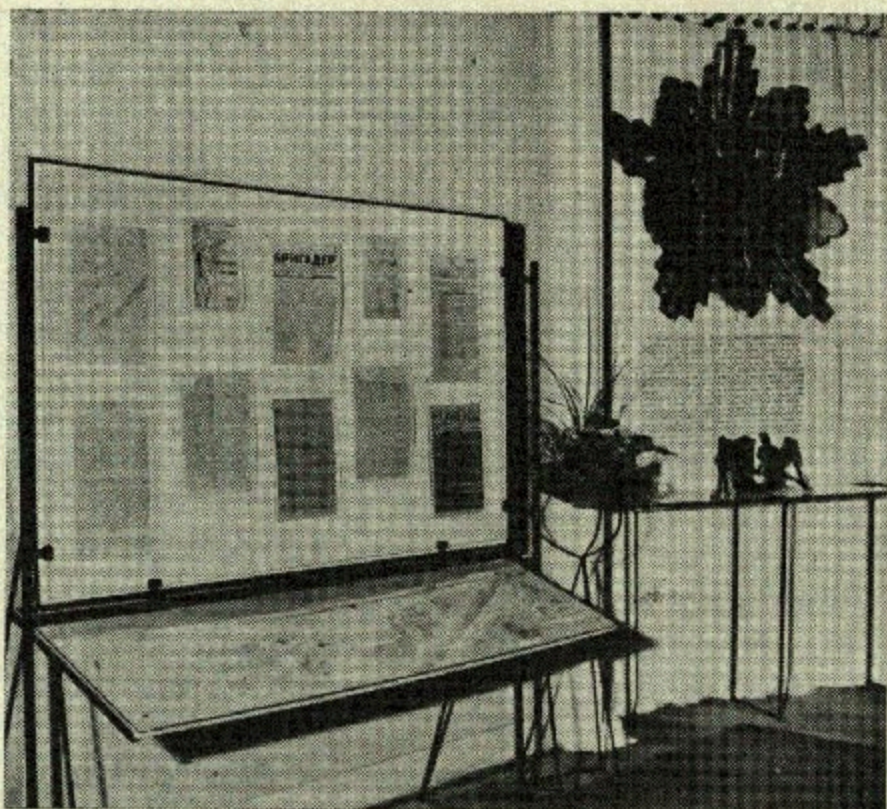
Данас Библиотека Матице српске прима 1.255 југословенских часописа и листова и 569 страних, углавном, часописа. Библиотека има укупно 5.427 наслова југословенских часописа и листова и 2.997 страних наслова, углавном, часописа.

32. Садашњи магазин књига

Посебно треба истаћи размену књига и периодичних публикација са културним институцијама у земљи и иностранству. Библиотека Матице српске сарађује на овом плану са 97 установа у земљи и са 162 установе у 34 стране земље. Путем размене са овим институцијама Библиотека Матице српске прима редовно 441 наслов часописа, поред књига и микрофилмова који се такође размењују.

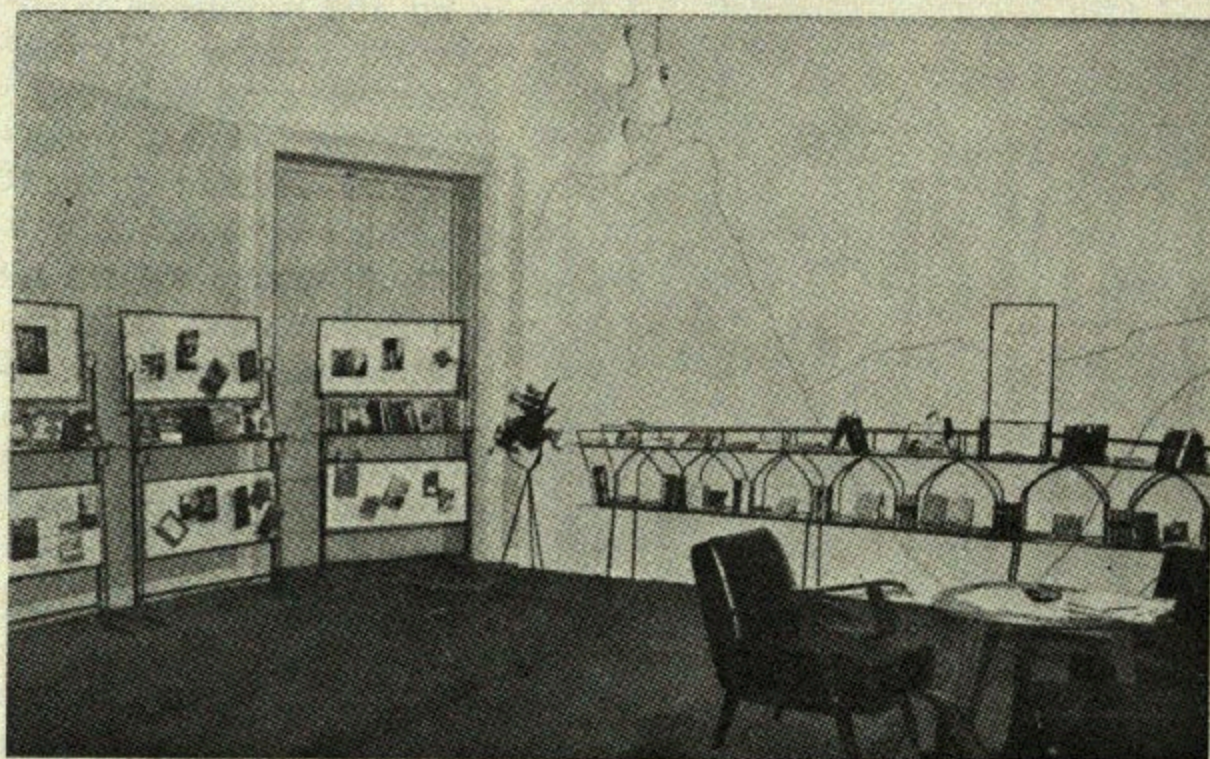
Посебан значај у Библиотеци се придаје другом примерку, односно завичајном фонду. Формиран 1954. године, фонд се данас сређује стручно и чува се под посебним ре-

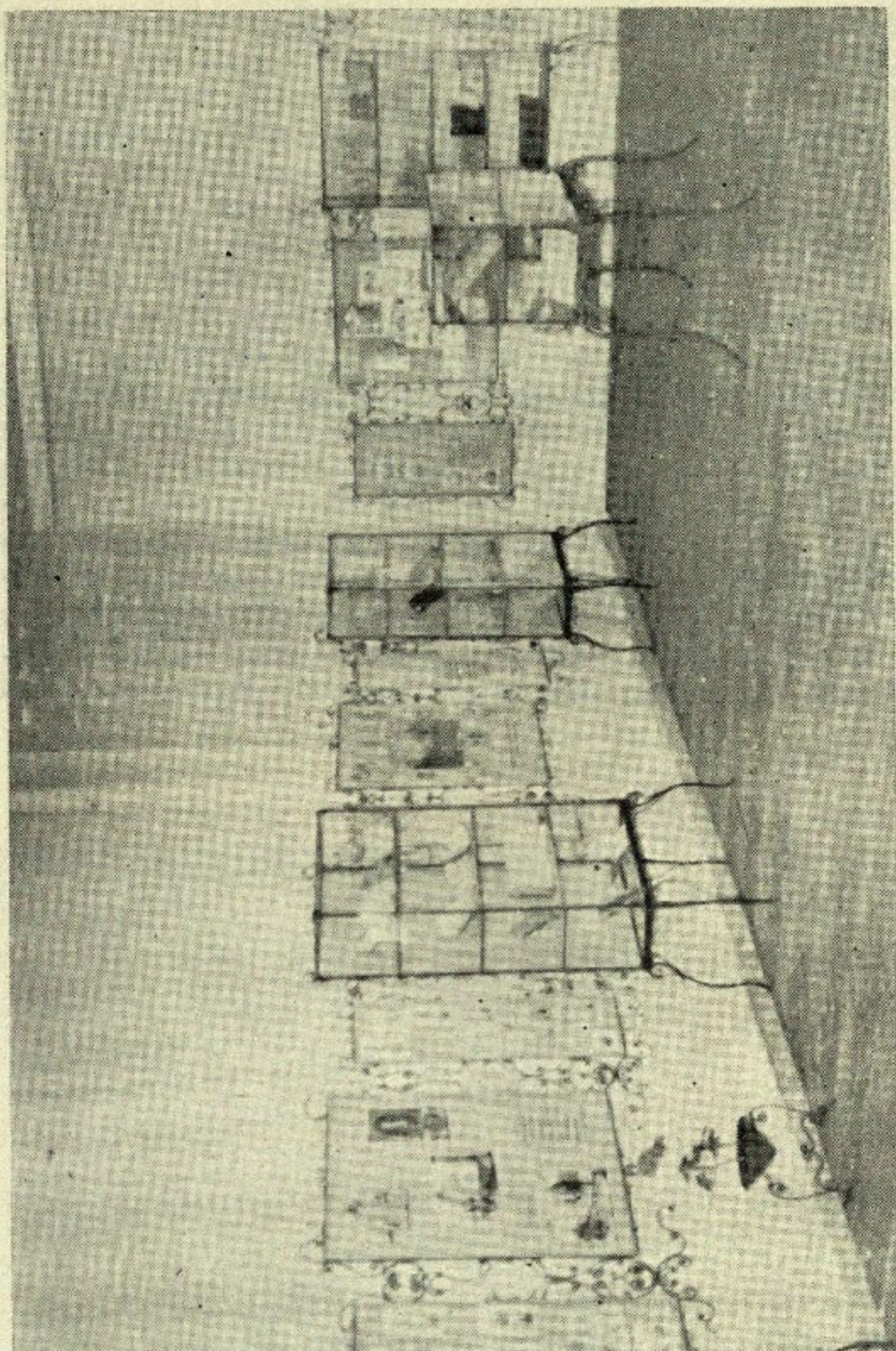

33. Изложба:
Штампа
Народно-
ослободилачке
борбе
у Војводини

жимом. Већ сада има изванредан значај за проучавање прошлости нашег народа у овим крајевима. Из овог фонда формирана је музејска збирка, која на прегледан и очигледан начин презентује издавачку делатност у Војводини и прву српску издавачку делатност уопште, која је и почела у овим крајевима. Библиотека се нада да ће, захваљујући искуствима у формирању ове музејске збирке, у новој згради Библиотеке моћи отворити Музеј српске књиге, који би представљао њен посебан подухват.

34. Изложба: Дело Иве Андрића

35. Изложба: Српска штампана књига XVIII века

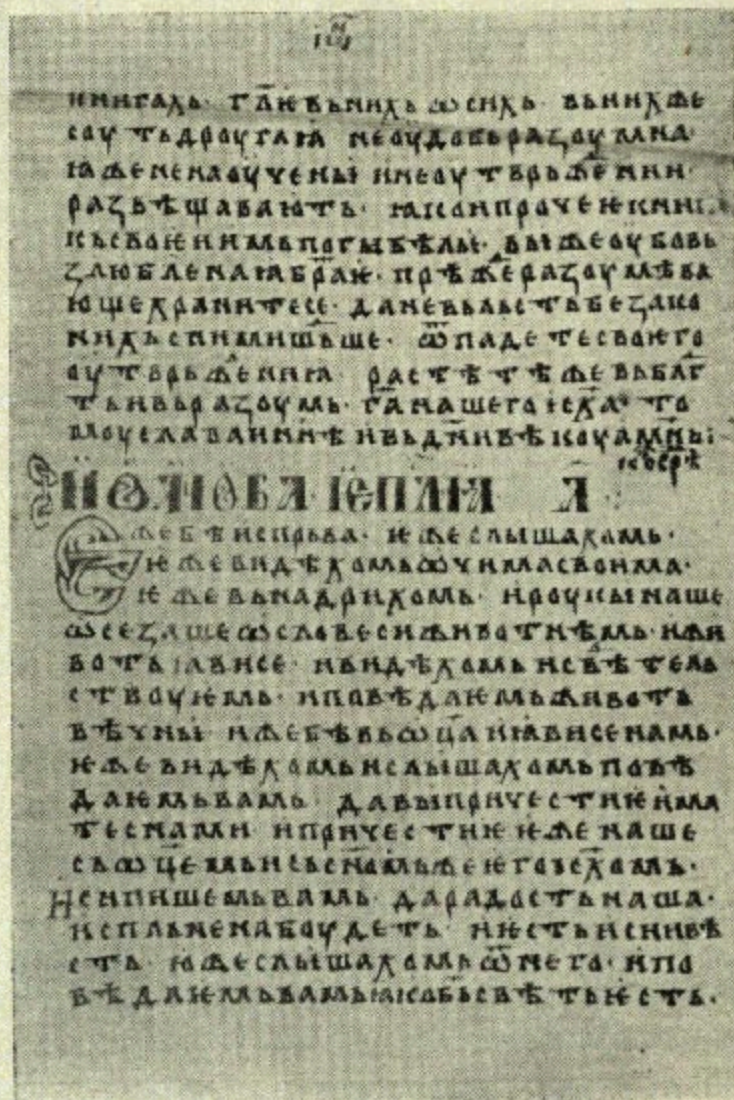
Иако стара четрнаест деценија, Библиотека Матице српске млада је научна институција. Као што смо видели, она је до јуче, тако рећи, била само драгоцени магацин књига. Али савремена библиотека постала је последњих година, ту пред нашим очима. Отуда се још увек мења њена физиономија, њене потребе још увек расту као и њени захтеви.

У седмогодишњем плану развита Библиотеке Матице српске предвиђени су, тако, значајни послови, који ће, својом реализацијом, даље унапредити дојена наших научних библиотека. Поред нових научних и стручних послова, поред ангажовања нових 60 стручних службеника — библиотекара, књижничара и других библиотечких радника, поред стварања Завода за унапређивање библиотека у Војводини и отварања других видова делатности који ће помоћи да наше народне библиотеке постану савремене културне установе, предвиђена је и изградња нове зграде Библиотеке Матице српске.

Према урбанистичком плану Новог Сада, нова зграда Библиотеке градиће се на новом тргу, који ће се тек формирати изградњом новог блока који ће припадати Библиотеци Матице српске, а који ће са садашњом зградом Матице српске формирати један јединствен грађевински комплекс. Програм изградње предвиђа савремено решење, које ће задовољити потребе Новог Сада и Војводине за неколико наредних деценија.

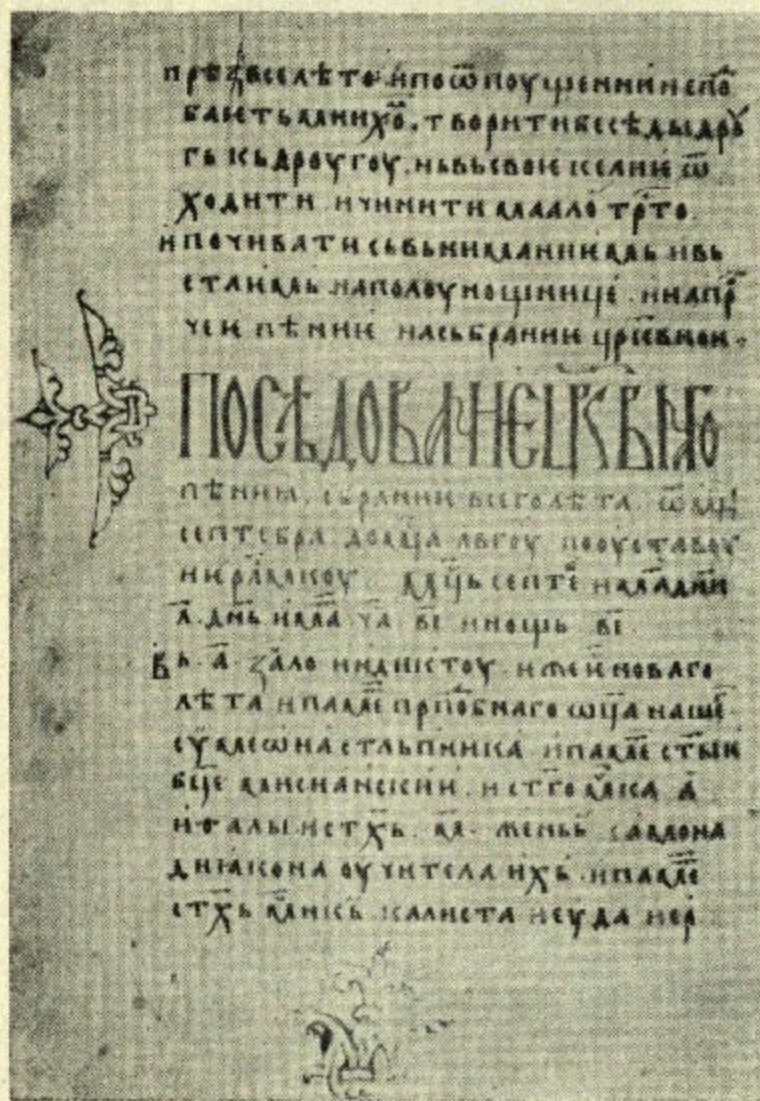
Изградиће се, поред осталог, нова читаоница са 250 седишта; нова читаоница за читаоце периодичних публикација; ви-

36. Матичин апостол,
пергамент,
препис из
XIII века

ше специјализованих читаоница за потребе научних радника; нова професорска читаоница итд. Занимљиво решење даће се и за чување и коришћење фондова посебних збирки, а нарочито, за потребе одељења старе и ретке књиге. Друге јавне просторије, као што су: јавни каталог, дворана за изложбе, дворана за одмор читалаца и сл., поред строге функционалности, имаће репрезентативни изглед, који ће одговарати Библиотеци Матице српске. Специфично решење добиће и покрајинска матична служба. Поново ће се отворити Позајмна библиотека, која ће бити, као што је већ речено, огледна и угледна, у којој ће стажирати млади библиотекари и књижничари. Завод за изучавање библиотека и библиотекарства у Војводини; редакција Матичне библиотеке; дворана за семинаре и конференције — све ће то бити у грађевинском комплексу намењеном матичној служби Библиотеке Матице српске.

Пошто ће изградња нове зграде Библиотеке почети 1965. године, треба очекивати да ће, са новом зградом, са новим кадровима, са новим стручним успесима за собом, Библиотека Матице српске ускоро ући у ново поглавље своје историје.

37. Бечкеречки типик,
пергамент,
препис
из XV века

ЗЖУЯ СВЯТЫРАС EVANGELIUM
 А ЧЛАВЕЧАИ СЪХВАТНАЖІА ЛІКОЖЕ
 Н ПНСАНОКХІРІЦЕ СЕЗАПОСЛАДО
 А ГЛАМОЕТО ПРЪЛАНШЕМЕТ ВОИМА НЖЕ
 ОУГОПОВНІНКАХІШАГ ВОІПРЪКЪТОВОН
 ГЛАВНІПІШІАГОКЪХІХІНІНІН ОУГО
 ТОВАНІПІШІАГНЪ ПРАВІНТКОРНТЕ
 СПЪДІЕГО БЛЖІІСІАКРІПЪНЪХІХІН
 НИ

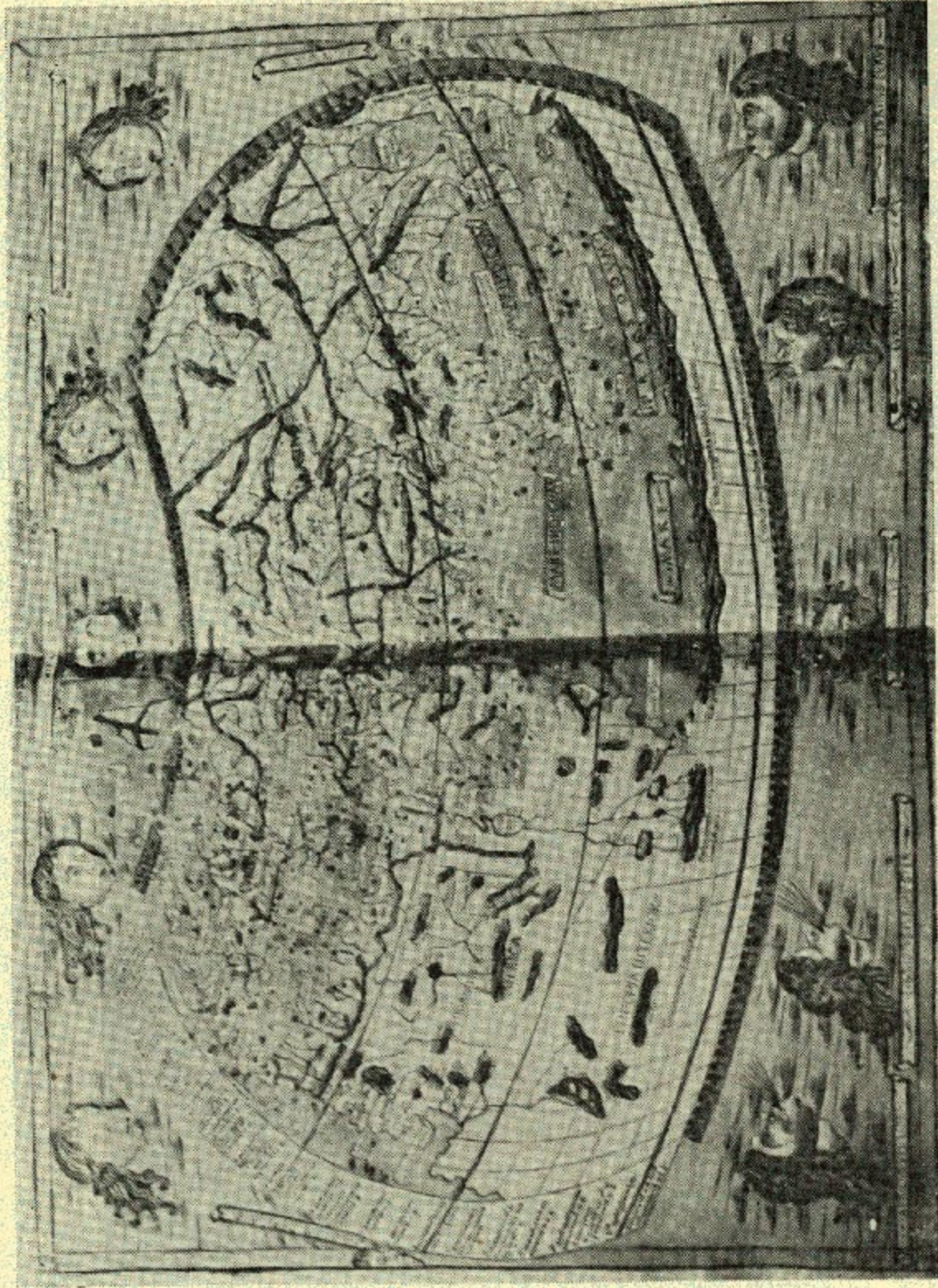
38. Четворојевангелъе, хартија, препис из XVI века

ЛѢТЪ КРѢСЪ ОМНЬ БЫ СТЫСАКА СРЪЛСКОУ
 СМОМЕТІРА МНІШЪСЪ

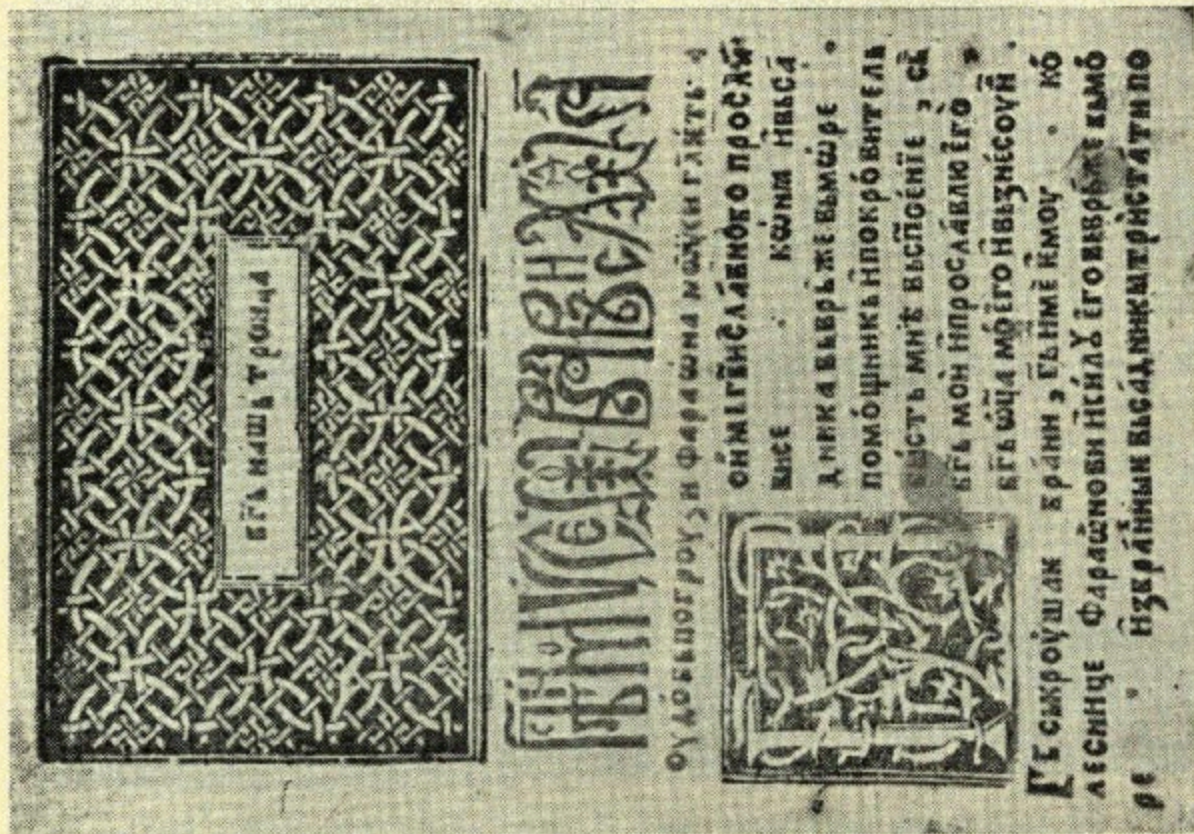
39. Запис на Цветном трио-ду о преносу моштију св. Саве

ВЛАНІКАМА А УЛАМУДОУ А
 НЕЗАДАНИСАЩ СЪ СЛЕП
 АЖЕНЫ ДАУЖА НЖЕ НЕНУ
 НАСАКЪТА ПЕТКОТНАИ Н
 НАПОРТН СРЪШОБІ ПЕТА Н
 ПАСУАНОУ СЪКІТЪ СЕЛЕСЕ
 А Е О НЪ КЪЗДІКОРНЪ
 ГНЫ КОЛА ЕГО Н НАЗ

40. Псалтир, хартија, препис из XVIII века

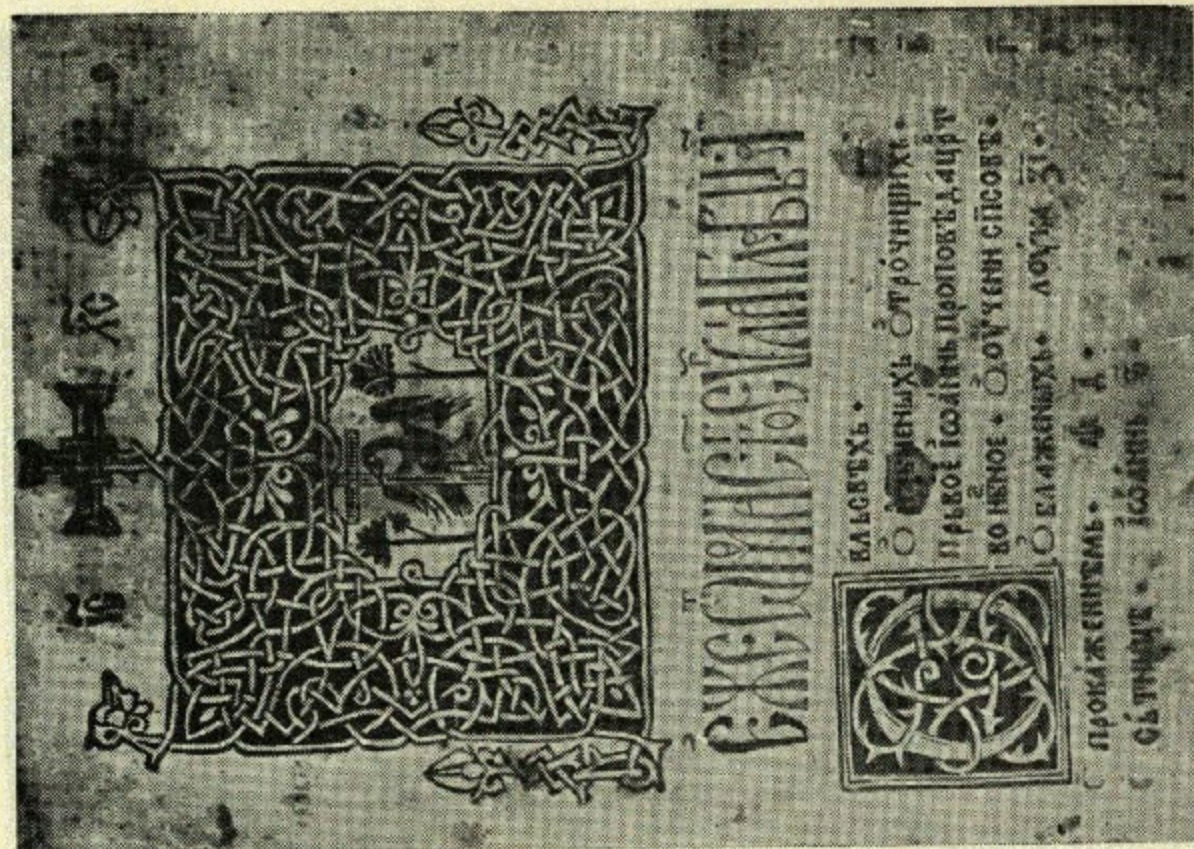
48. Карта свега у Штоло-
мејевој Космографији, Ве-
неција, 1486.

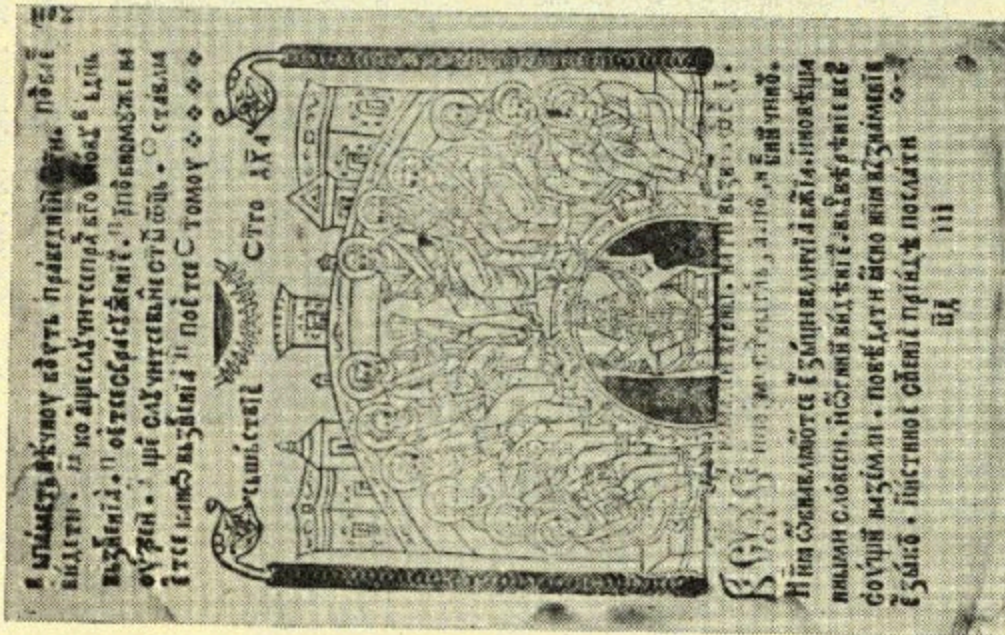
58. Псалтир, Милешева, 1557.

СВРАШНШТОС СІ ЄСТЫЕ НЕЖЕСТВЕНІЕ КНИГЫ . ВЛАТ
 ТО . З . КРОУ САНЦУ, Д . ЛОУНИ ДІ .
 ЛУБНА АВГОУСТА Д . ДНЬ, ВЪЕ БЛАГРАДЕ

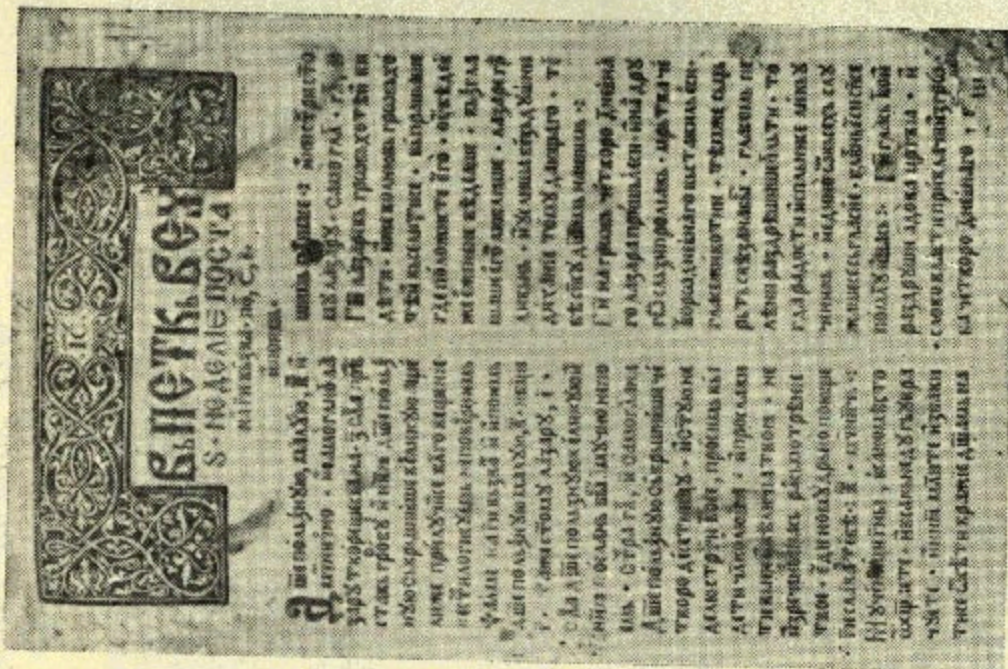
59. Запис о пр-вој београдској штампарији из 1552.

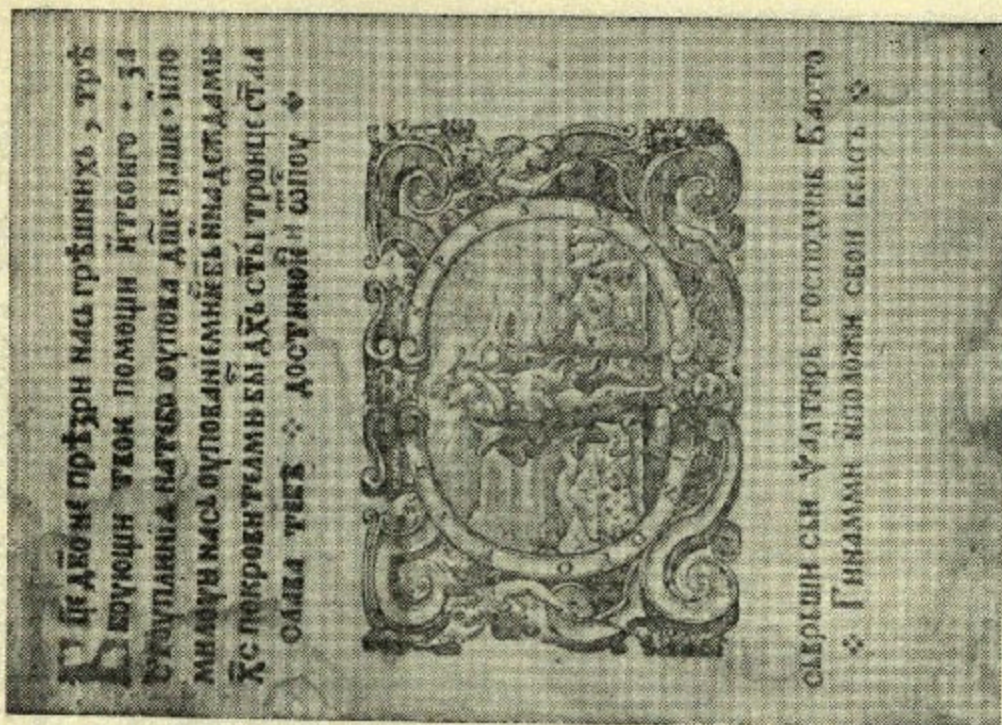
60. Београдско четворојеванђеље, 1552.

61. Триодъ цветни, Мркиина
 црква, 1566.

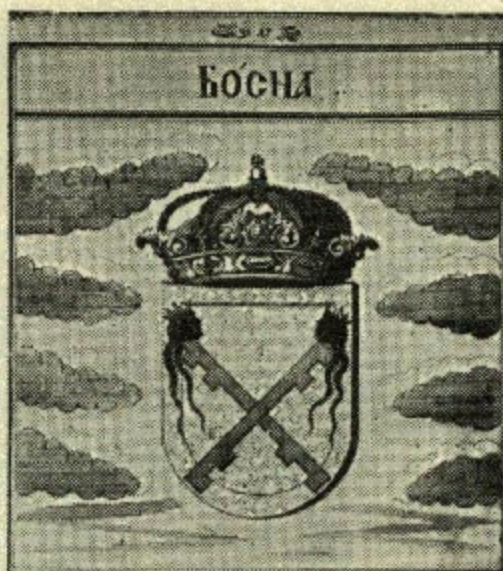

62. Триодъ цветни, Скадар 1563.

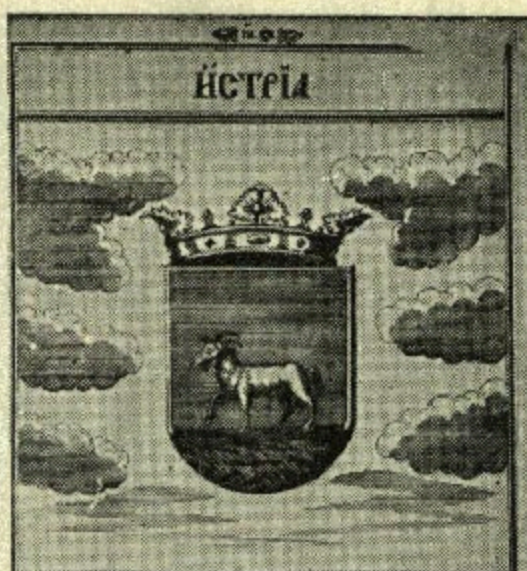

63. Псалтир Бартола Гинамија,
 Венеција, 1638.

66—71.
Грбови
јужно-
словенских
земаља у
Стемато-
графији
Христофо-
ра Жефа-
ровића

Босна, на Крѣтѣ, њекогдашња краљевина, а сада
Српској земљи, издаје се, под Заједничком
Крѣтѣ, народомъ, и народомъ, а такође, српски, народъ,
Но брѣ, Крѣтѣ, милој, земљи, Краљевини, да остане.

Брѣ, прѣстѣвница, и њекогдашња, Краљевина, Босна,
Краљевина, макар, њекогдашња, Англијској, земљи, та,
Али, Нема, и срѣд, макар, њекогдашња, земљи,
Краљевина, макар, њекогдашња, не брѣ, њекогдашња.

Брѣ, макар, и њекогдашња, краљевина, на срѣд, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, и њекогдашња, њекогдашња,
Земљи, макар, њекогдашња, макар, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња.

Брѣ, макар, њекогдашња, краљевина, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња.

Крѣтѣ, Српској, земљи, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња.

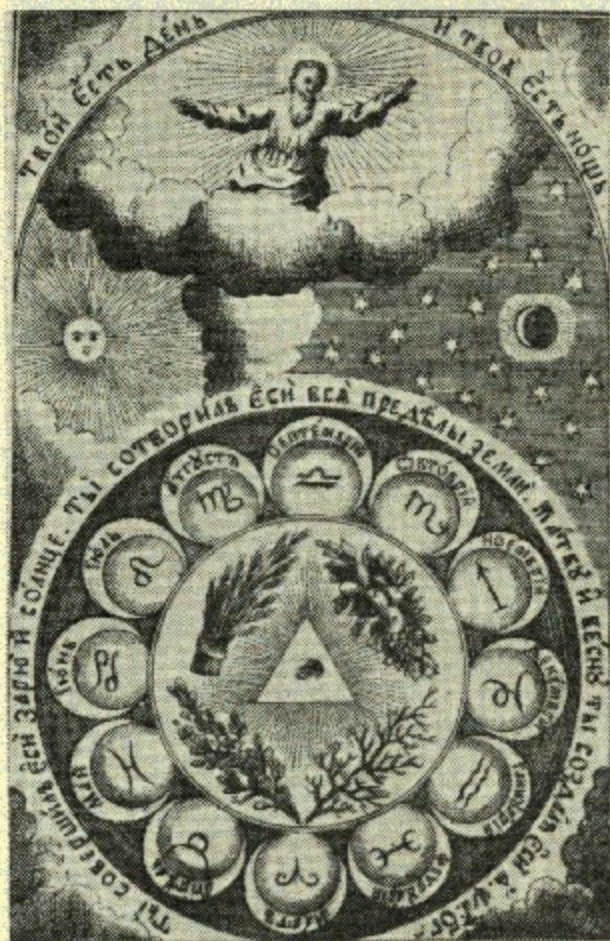

Срѣд, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња,
Краљевина, макар, њекогдашња, њекогдашња, њекогдашња.

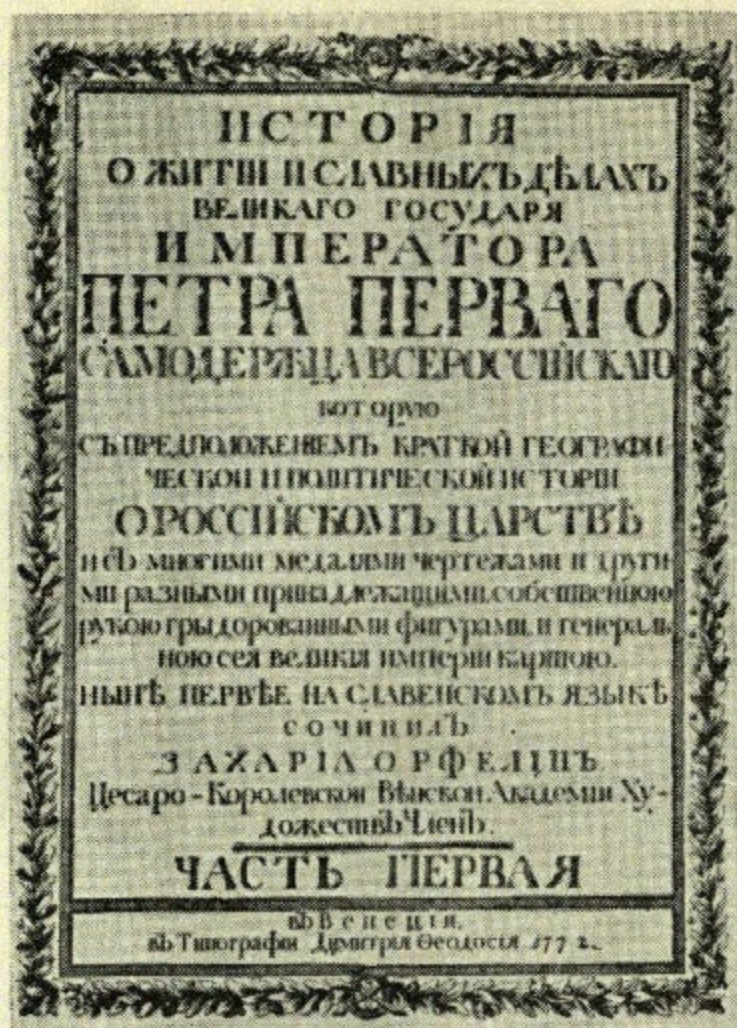
ПРИВИЛЕГІИ
 ЧРЕЗЪ
 Блаженныя Императоры
 ЛЕОПОЛДА
 ІОСИФА
 и
 КАРОЛА ШЕСТАГО
 Славнѣшаго Номинанца
 ТАКОЖЕ
 Имперствующее Величество
 МАРІЮ
 ТЕРЕЗІЮ
 Сливнаго Царюу и Царицеу Россійскому
 ЧРЕЗЪ СТОЛЪНИЦА ДОНЪГРИТИ И
 ПОЛНОМОЩНЫИ
 ГОСУД.
 ИСОУДЪСТВОБАННЫИ
 СТОЛЪНИЦА КРАЕВАГО ДВОРОУ ТРАВЪНИЦА КЪ ПОУСТ
 ИБНИИ
 ДИРОБНИЦА И ПОТВЕРЖЕННЫИ
 ДН 28 АПРІЛА 1763

72. Привилегије, резао у бакру Хр. Жефаровић, Беч, 1745. — 73. Синесије Живановић, бакро-рез у Србљаку, Римник, 1761. — 74. Молитвослов, Венеција, 1761. — 75. Прва српска штампана историја новијег времена П. Јулинца, Венеција, 1765.

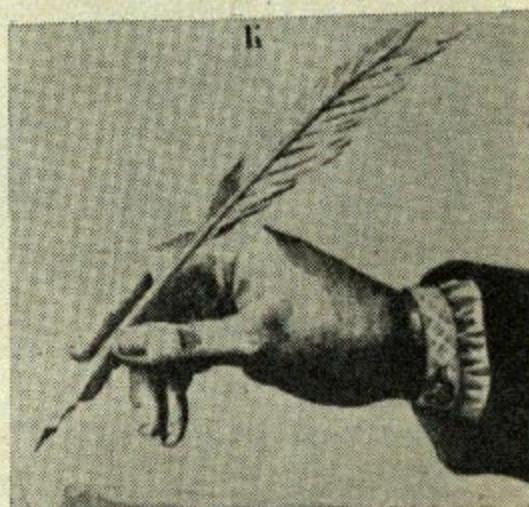
Краткое
 ВВЕДЕНІЕ
 ВЪ
 ІСТОРИЮ
 происхожденія
 СЛАВНО-СЕРБСКАГО
 НАРОДА,
 бывшихъ въ Оному владѣтелевъ
 Царекъ, Деспотовъ, или владѣ-
 тельныхъ Князевъ Сербскихъ,
 до времени Георгія Бранковича,
 послѣднаго Деспота Сербскаго
 сочинено и издано разными Авторами
 ПОТЪМЪ ИЗДАНО
 ПАУЛОМЪ ЮЛИНЦЕМЪ
 находящимся въ Россійской Импе-
 раторской Службѣ Военной.
 1765.

79. Петар Велики, — бакрорез Захарија Орфелина, Ср. Карловци, 1774.

81. Калиграфија Захарија Орфелина, Ср. Карловци, 1778.

80. Орфелинови бакрорези у Калиграфији

ІВРОПОЛІТІВІ

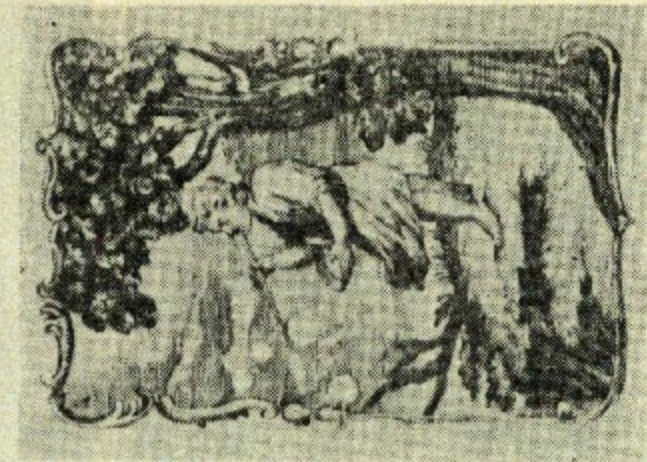
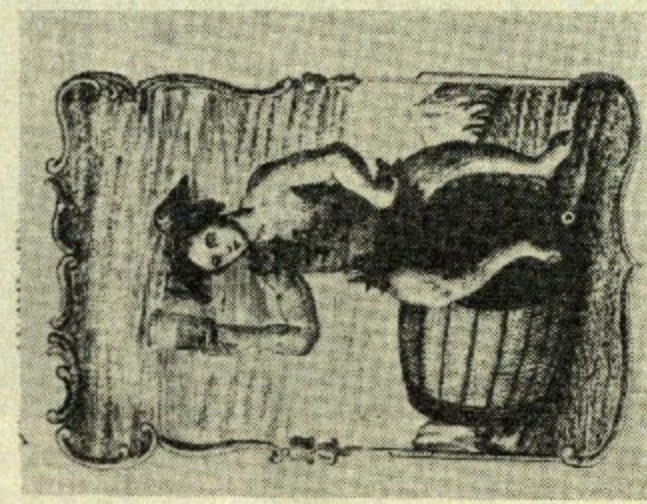
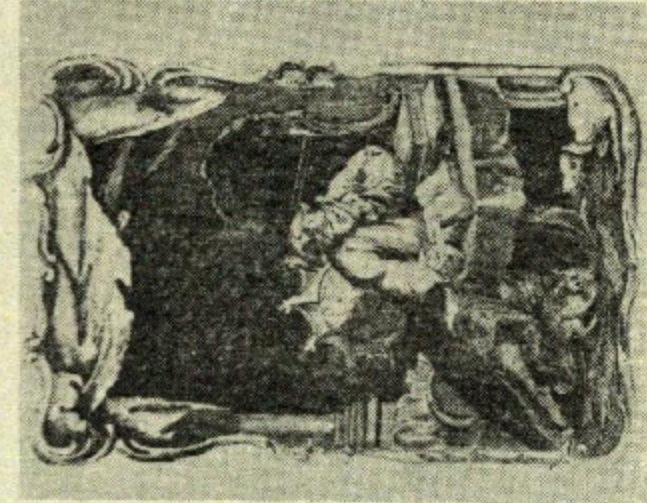
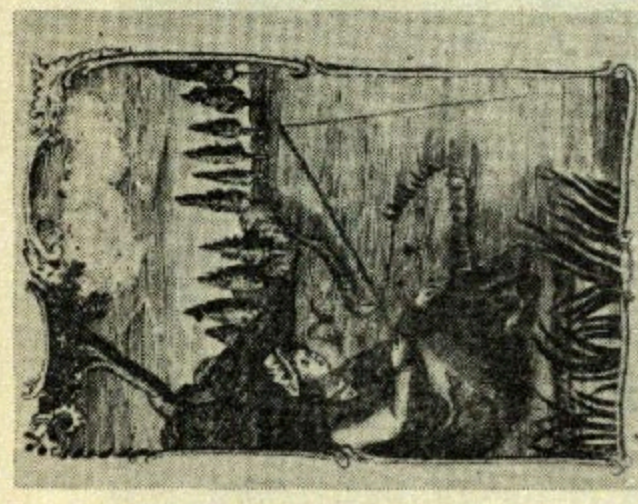
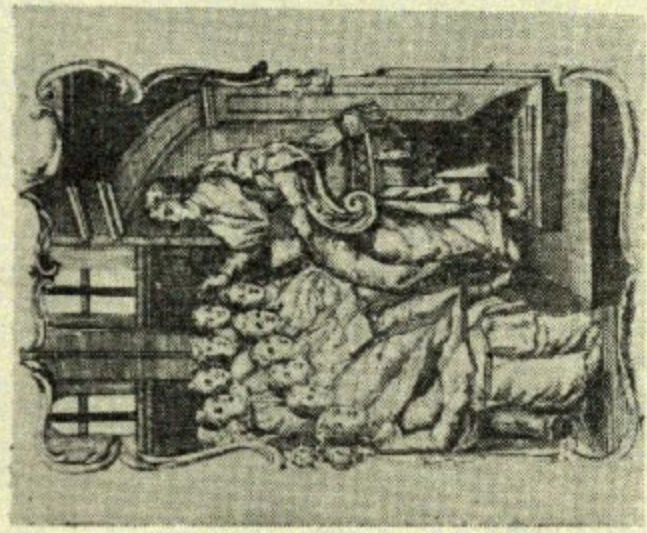
Год

Філософія, математика, Олімпіада
і природознавство, фізика.

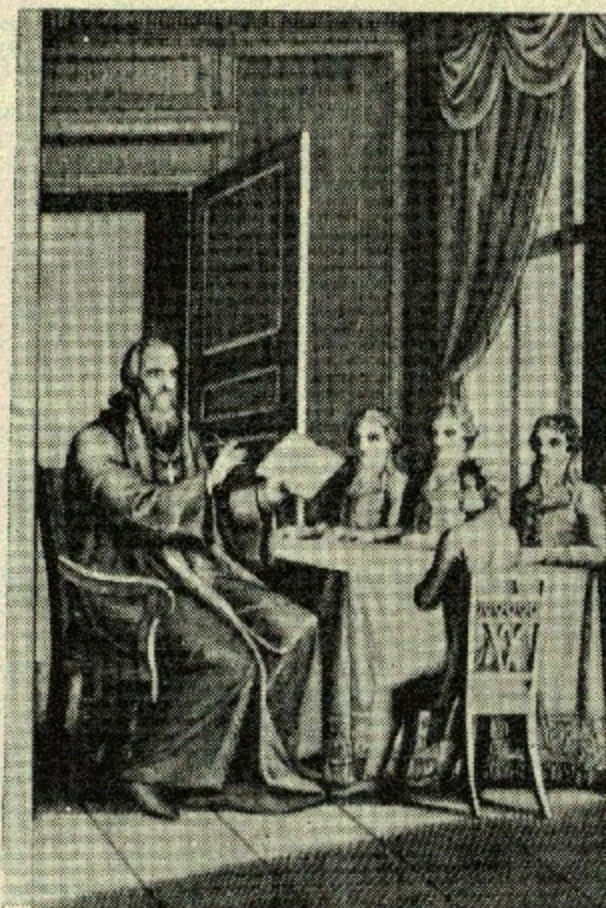

Видання в Галузі в'їзду в Галузі
Імператорського Університету Імператора
в Галузі
1774.

Од Видавництва Пасторського.

82—89. Бакрорезне илустрације Игике ијерополигике, Беч, 1774.

90. Јован Рајић. — 91. Гроф Борђе Бранковић. — 92—97. Српски владари из породице Немањића у Рајићевој Историји, Беч, 1795.

Стефан Урош III. Краљ Дечан.

Стефан првовенчанин Краљ.

Велики Краљ Урош.

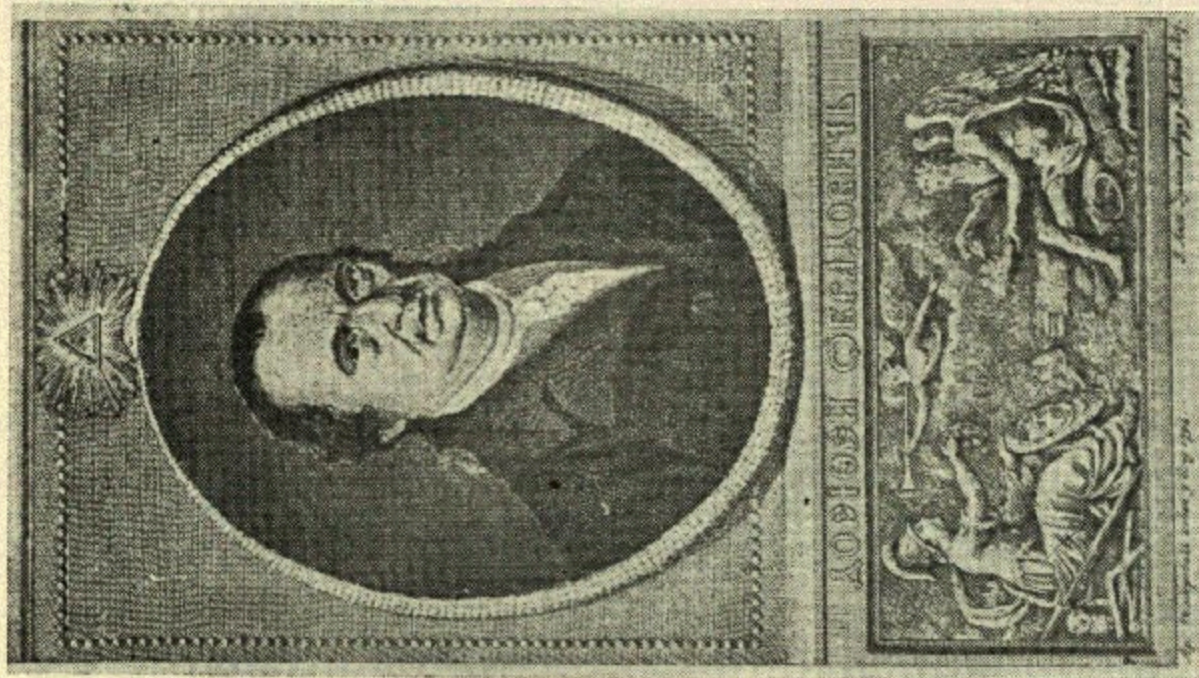
Стефан Драгутић Краљ.

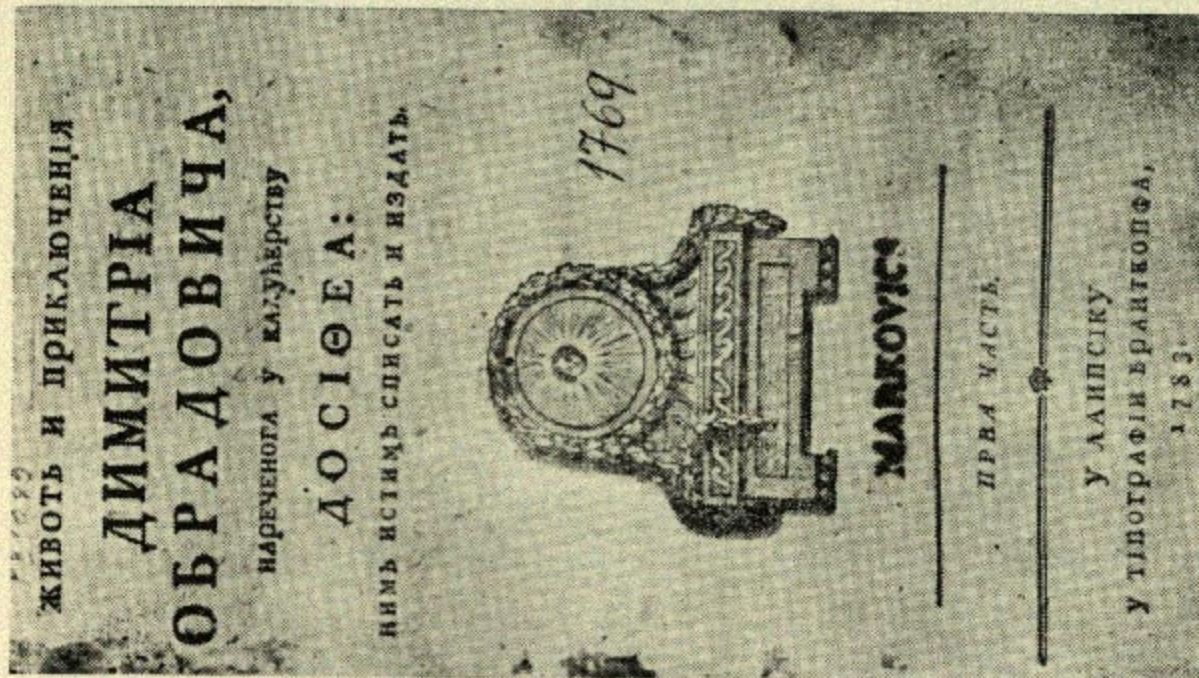
Милутић Стефан Урош I.

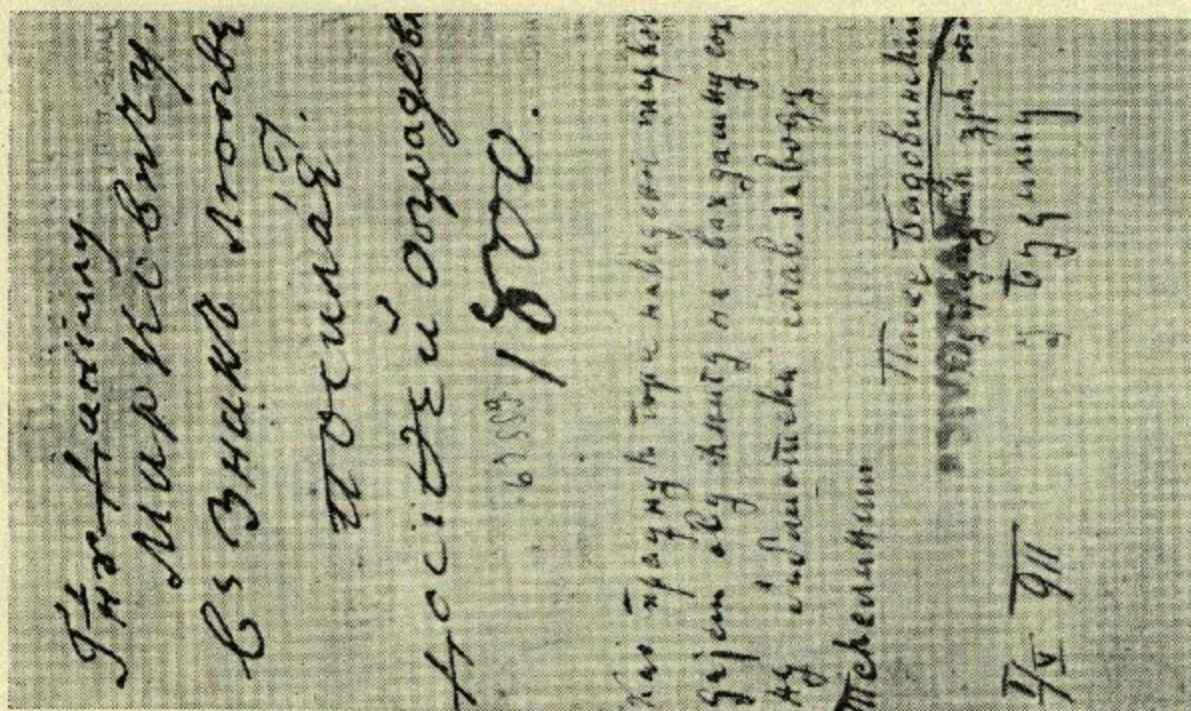
Урош V. други и последњи Царь.

98. Доситеј Обрадовић

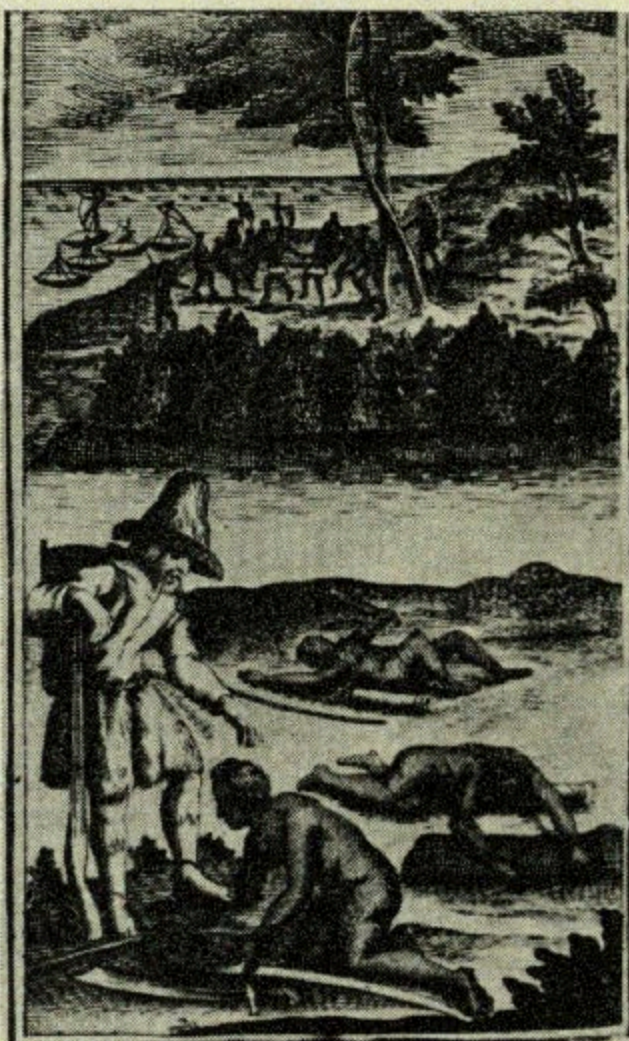
99. Насловна страна првог издања Живота и приключенија

100. Доситејева посвета на првом издању Живота и приключенија.

107. Илустрација, бакрорез, у Икони Кевита Тивејског, Будим, 1799. —
 108. и 109. Илустрације првог издања Дефовог Робинсона код Срба,
 Будим, 1799.

**С Е Р В С К Е
Л Ъ Т О П И С И**

ЗА ГОД. 1825.

П Е Р В А Ч А С Т И Ц А,

ИЗДАНА

ГЕОРГИЕМ МАГАРАШЕВИЧЕМ,

ПРОФ. У ГИМНАЗИИ ЦОВОС.

Изданіемъ Государя КОНСТАНТИНА ПАУ-
ЛИЦЫ Императора Императрицы Новосадскаго.

Сербische Monatschrift auf das Jahr 1825.

У БУДИМУ

Писмени Крај: Всеучилица Пешанскогъ.

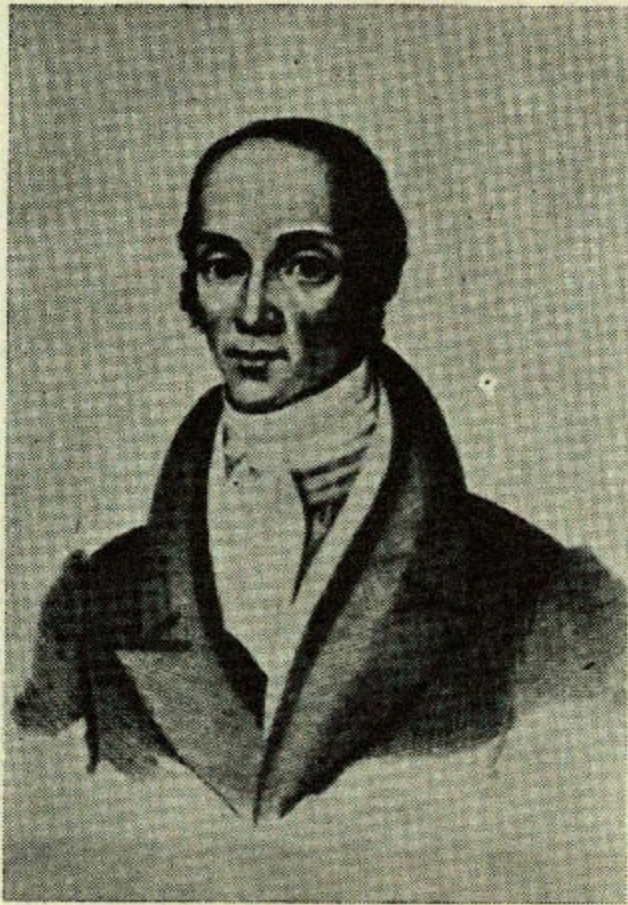
1824.

110.
Прва свеска
Летописа

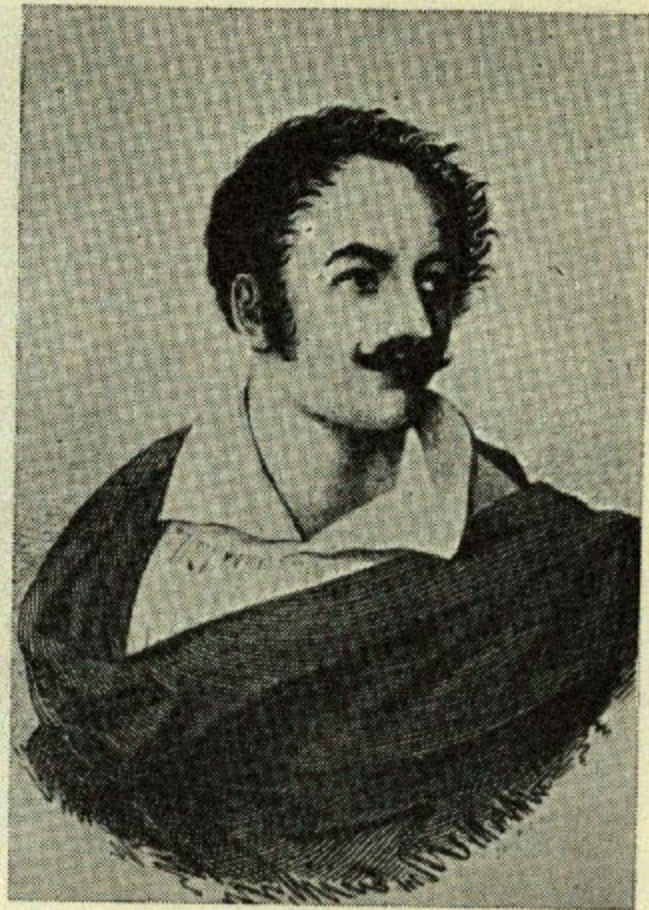

111.
Илустрација
Касије царице
Милована
Видаковића

*Стани, мило ме погледати,
— у свакиме!*

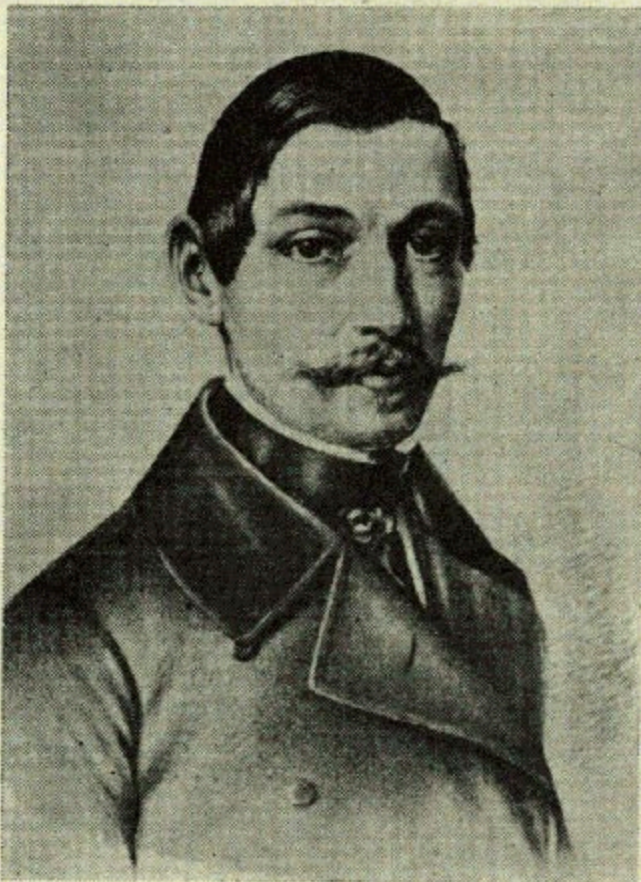

112. *Георгије Магаршевић*

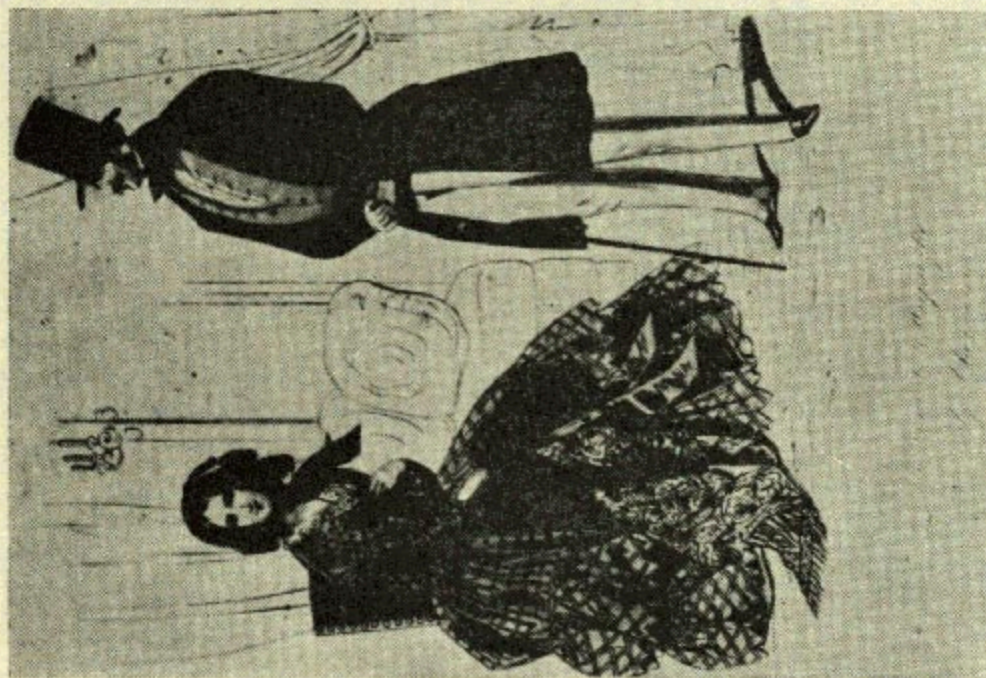
113. *Сима Милутиновић*

114. *Јован Стерија Поповић*

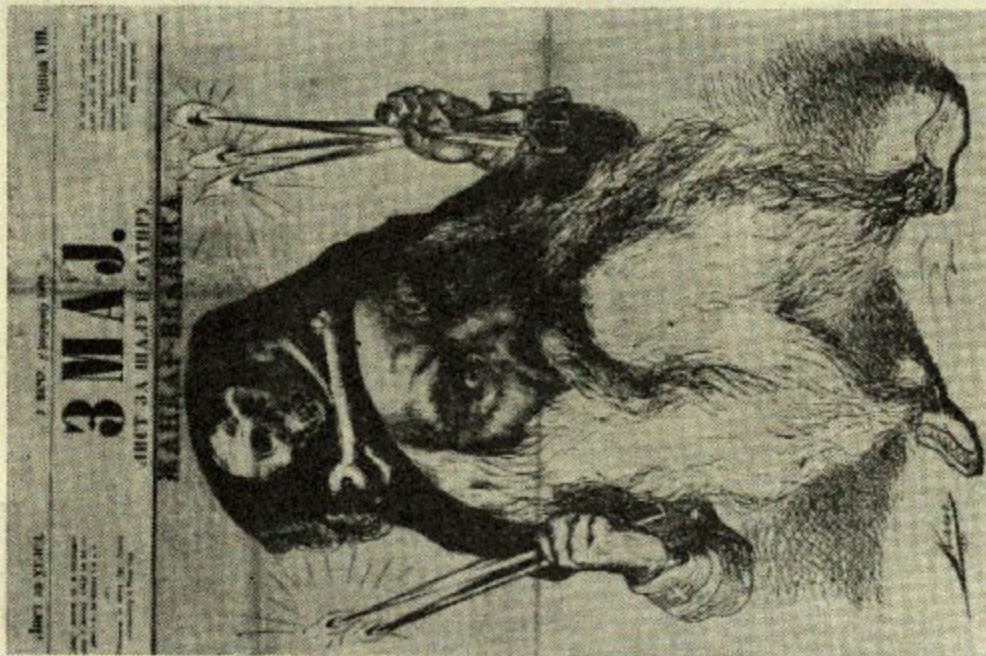

115. *Милован Видаковић*

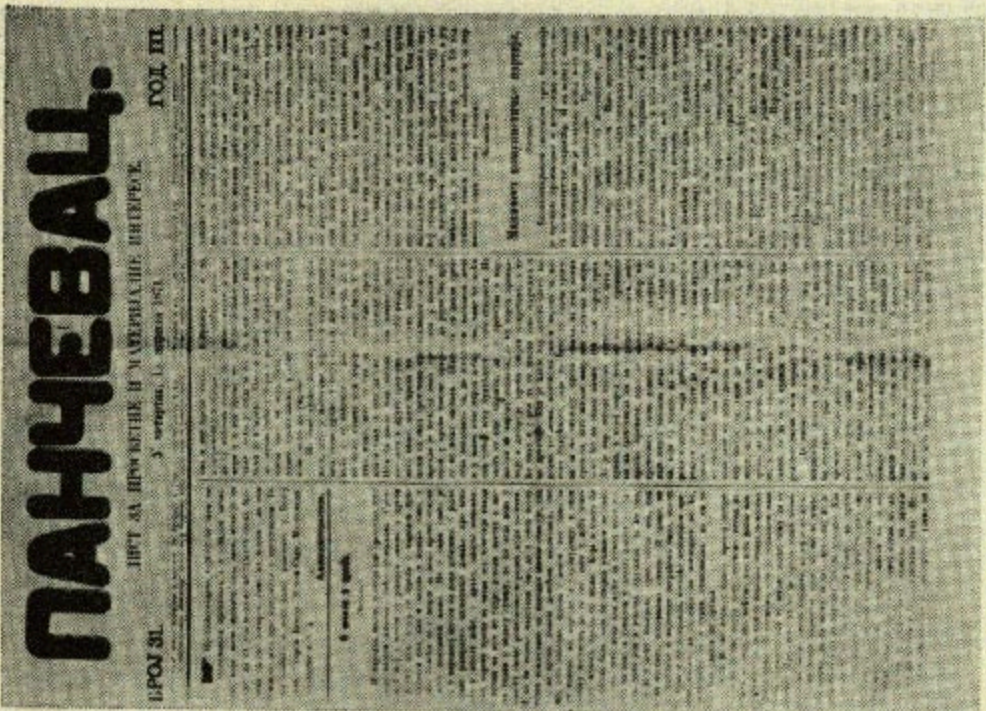

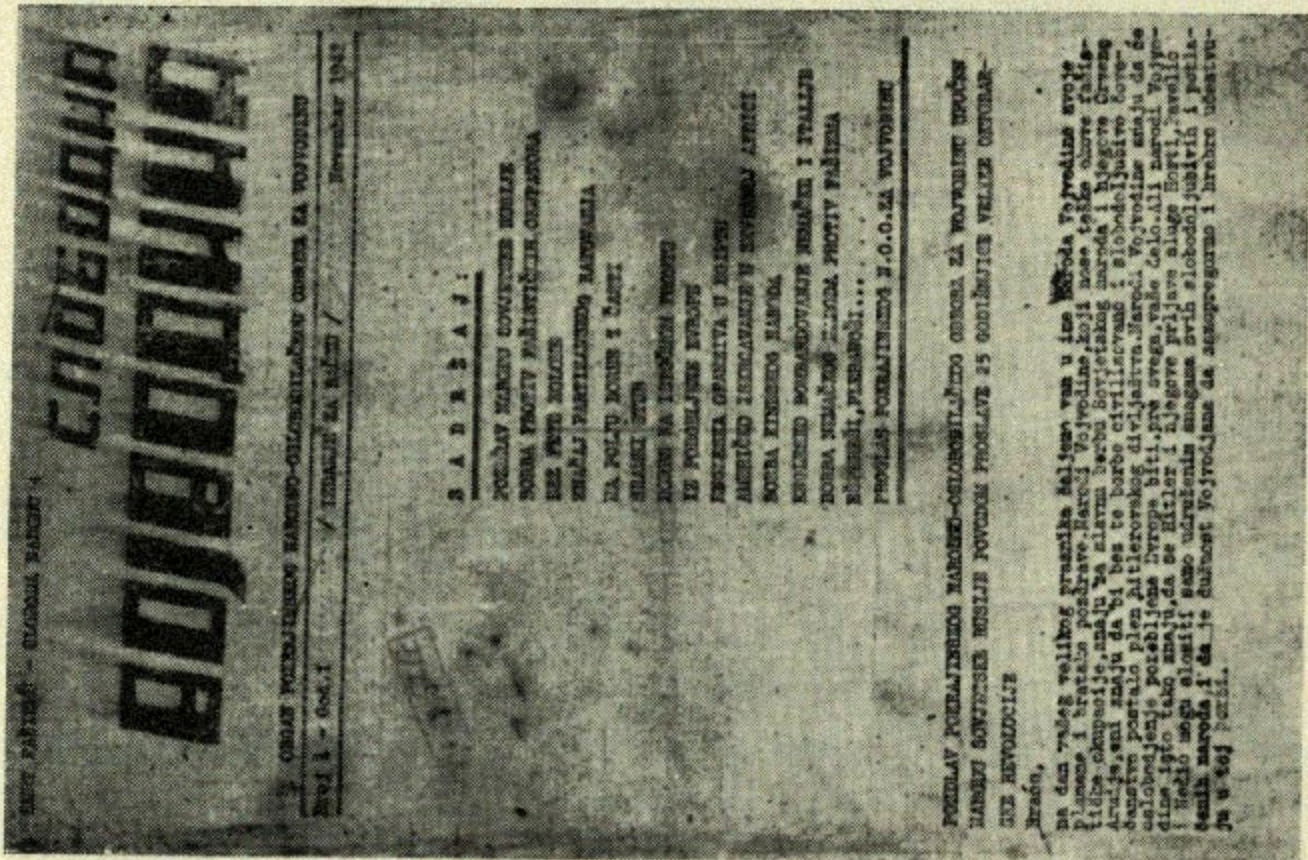
116. Модни прилог у Пештанскобудимском скоротечи, Будим, 1842.

117. Змај — најзначајнији хумористички лист код Срба XIX века

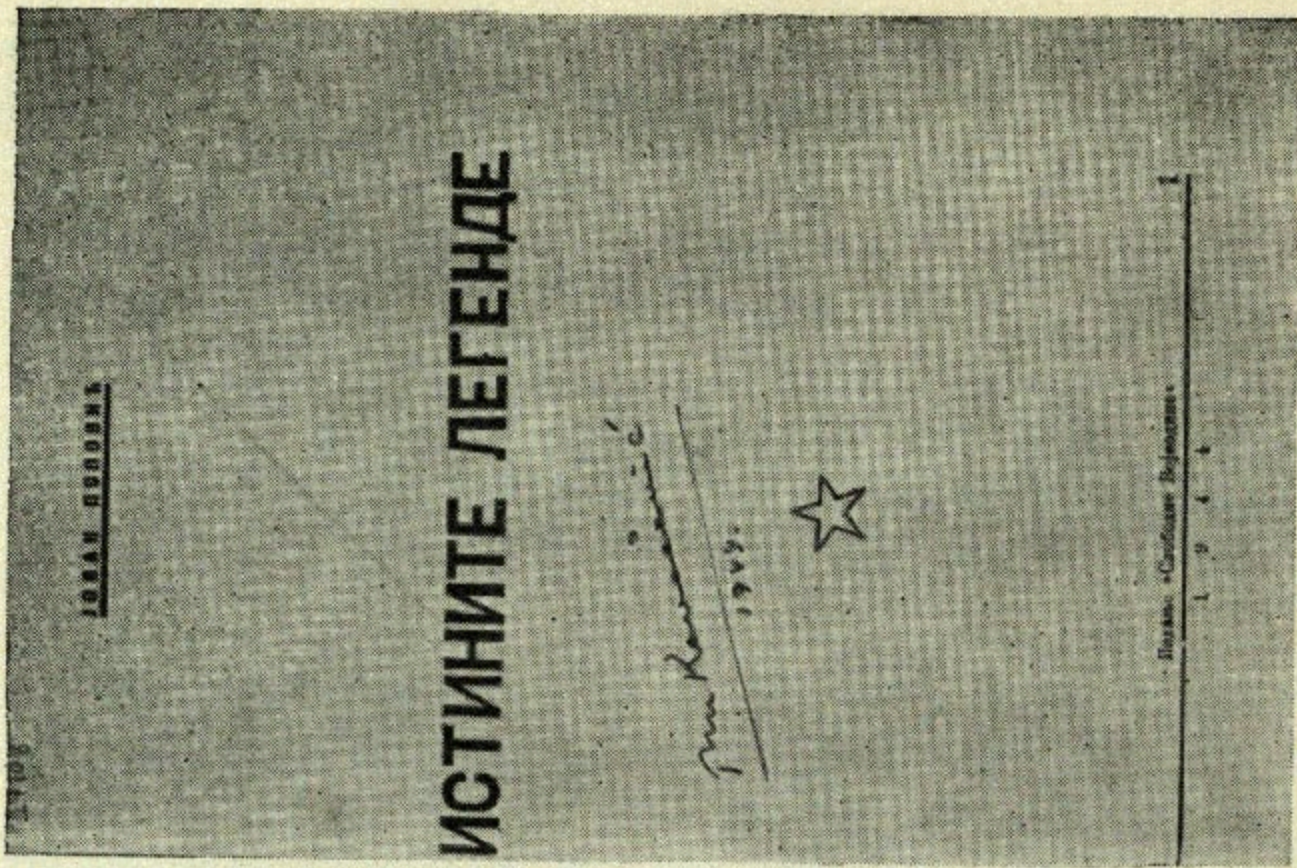

118. У Панчевцу је 1871. први пут објављен код нас Комунистички манифест

119.
 Први број
 Слободне
 Војводине,
 Нови Сад,
 1942.

120.
 Прво,
 илегално
 издање,
 рагних
 приповедака
 Јована
 Поповића,
 Шушњарев
 салаш,
 1944.

LA BIBLIOTHEQUE DE MATICA SRPSKA

La bibliothèque de Matica srpska représente la bibliothèque générale scientifique de la Province autonome de la Voïvodina. Elle est non seulement le centre bibliothécaire de la Province, mais aussi sa Bibliothèque Centrale et pratiquement la Bibliothèque universitaire à Novi Sad. Elle apporte un aide précieux dans le développement de l'activité scientifique à l'Université de Novi Sad, à Novi Sad même, dans la Voïvodina, et dans toute la Yougoslavie. Un de ses devoirs caractéristiques est son apport précieux à l'étude et à la connaissance de la Voïvodina et de ses peuples, ainsi que, — selon sa tradition, — son aide au développement des bibliothèques populaires et municipales.

La Bibliothèque de Matica srpska procure, prépare pour le public et conserve: toutes les oeuvres imprimées sur le territoire de la République Fédérative Socialiste de Yougoslavie, les livres anciens et rares importants pour la culture nationale des peuples yougoslaves, de yougoslavica, ainsi que les livres se rapportant aux peuples des pays voisins; les publications étrangères d'intérêt pour le développement culturel des nationalités cohabitantes de la Voïvodina, etc.

La Bibliothèque ne met à la disposition publique des livres, des revues et des journaux ainsi que tout autre matériel bibliothécaire que dans ses salles de lectures. Cependant, l'activité de la Bibliothèque de Matica srpska n'est pas uniquement de servir les lecteurs. Elle organise aussi, par des moyens techniques, la préservation et la conservation de son fonds pour les générations futures, et entreprends des manifestations scientifiques et professionnelles qui contribuent à la popularisation du livre en général ainsi que du fonds de la bibliothèque de Matica srpska plus spécialement.

Pour la réalisation des travaux mentionnés et des autres encore, 65 bibliothécaires et bibliothécaires assistants et autres employés spécialisés sont engagés dans la Bibliothèque de Matica srpska, disposés dans onze sections.

Ceci représente une esquisse de la physionomie actuelle de la Bibliothèque de Matica srpska. Mais pour connaître sa physionomie véritable, il faut prendre connaissance de son long passé par rapport aux circonstances yougoslaves.

La bibliothèque de Matica srpska est la plus ancienne bibliothèque scientifique du peuple serbe. Elle date depuis la fondation de Matica srpska en 1826 à Budapest. Mais il a fallu douze ans de fondation anonyme, pour que, le 26 août 1838, elle fût ouverte au public. Au début, entre 1826 et 1838, la Bibliothèque de Matica srpska s'organisa, on dirait, spontanément, sans aucun acte de fondation. Ses premiers livres furent les fascicules de „Letopis" (Annales) et autres publications de Matica srpska, ainsi que, probablement quelques autres livres serbes et étrangers dont le rédacteur du „Letopis" aurait pu se servir.

Dès 1830 Matica envoie ses publications ainsi que le „Letopis” en cadeaux au Musée National à Budapest, à la Bibliothèque impériale à Vienne, et à l'Académie des sciences russe à Saint-Pétersbourg. Une réponse fut reçue seulement de Saint-Pétersbourg, le 14 juin 1832. lorsque l'Académie des sciences russe et Atanasije Stojković firent don de soixante deux livres à la Bibliothèque de Matica srpska, conservés jusqu'à nos jours.

L'avenir de Matica srpska et de sa Bibliothèque fut assuré par Sava Tekelija quand, en 1838, il fonda le Tekelianum qui fut en réalité donné à Matica srpska et à sa Bibliothèque. C'est dans cette institution nationale serbe que „le très-noble Sire Sava Tekelija en personne”, à la séance solennelle du 26 août 1838 proclama la Bibliothèque de Matica srpska comme institution publique, en ouvrant ses portes au service public. C'est cette date que la Bibliothèque de Matica srpska adopta comme jour de sa naissance, car depuis ce jour-là son histoire peut être suivie dans les archives de Matica srpska.

Les premiers abonnements à des journaux furent effectués au cours de la même année 1838. Déjà en 1839 l'Académie des sciences russe fit don de nouveaux livres. Bientôt après, la Bibliothèque eut toute une liste de donateurs, parmi lesquels les noms de Platon Atanacković et de Sava Tekelija occupent la place d'honneur. Les livres offerts par eux firent subitement de la Bibliothèque de Matica srpska la plus importante bibliothèque serbe de la première moitié du siècle passé.

Pour le développement spécialisé de la Bibliothèque au cours des deux premières dizaines de son existence, un mérite spécial appartient aux secrétaires de Matica, Teodor Pavlović et Jovan Subotić, dont ce dernier entreprend la publication de la première bibliographie courante en langue serbo-croate sur la base du fonds des livres de la Bibliothèque de Matica srpska. Parmi la Pléiade de ses organisateurs et réformateurs se distinguent: Jovan Dorđević, rédacteur en chef du „Letopis” vers 1850, et tout spécialement — Jovan Radonić, éminent savant serbe, et dans une période, à la veille du transfert de Matica à Novi Sad, un des collaborateurs de la Bibliothèque de Matica srpska fut aussi le jeune poète Jovan Jovanović Zmaj.

La Bibliothèque de Matica srpska fut transférée à Novi Sad vers 1860 quand cette ville devint le centre économique, politique et culturel des Serbes de ce côté de la Save et du Danube et quand elle fut, dans un enthousiasme romantique, nommée l'Athènes serbe. Toutefois, c'est seulement après la seconde guerre mondiale et la victoire de la révolution en Yougoslavie que la Bibliothèque atteignit son véritable épanouissement.

Aujourd'hui la Bibliothèque dispose environ de 340.000 livres et de 50.000 complets de publications périodiques-revues et journaux. Le livre yougoslave représente la majeure partie de son fonds, tandis que dans le fonds des livres étrangers la première place est occupée par les livres allemands et hongrois, et puis russes, français, anglais, etc...

La Bibliothèque de Matica srpska reçoit 1.255 revues et journaux yougoslaves et 569 publications en langues étrangères. La Bibliothèque dispose en totalité de 5.427 titres de revues et journaux en langues étrangères. La Bibliothèque collabore avec 97 institutions yougoslaves et 162 institutions de 34 pays étrangers. Par les échanges avec ces institutions la Bibliothèque reçoit 441 titres de revues, ainsi que des livres et des microfilms.

La Bibliothèque de Matica srpska, quoique riche d'un passé d'environ 140 ans, est une jeune institution scientifique. Comme on a pu le constater, elle a été presque jusqu'à hier un précieux magasin de livres. Mais la Bibliothèque moderne est née ces dernières années, là, devant nos yeux. La construction du nouveau bâtiment et les nouvelles possibilités de travail ouvriront un nouveau chapitre de l'histoire de la Bibliothèque.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЫ СЕРБСКОЙ

Библиотека Матицы сербской — научная библиотека Автономной области Воеводины. Центральная в этой области она, в то же время является и университетской библиотекой в Новом Саде. Библиотека содействует развитию научной работы в новосадском университете, в Новом Саде, в Воеводине и во всей Югославии, а ее основная задача состоит в том, чтобы оказывать помощь в изучении и ознакомлении с Воеводиной и ее народностями. Следуя своим лучшим традициям, Библиотека помогает работе публичных библиотек и читален.

Библиотека Матицы сербской приобретает, каталогизирует и хранит все труды, напечатанные в СФР Югославии, а также старые и редкие книги, представляющие ценность для национальной культуры югославских народов; исследования из области югославистики и книги народов соседних стран; важные иностранные публикации, которые содействуют развитию культуры народностей, проживающих в Воеводине.

Книги, журналы, газеты и остальной библиотечный материал, Библиотека предоставляет для чтения гражданам только в своих читальных залах. Но обслуживание читателя не является единственной целью Библиотеки Матицы сербской. Библиотека хранит и бережет свои книжные фонды для будущих поколений и организует научные и специально-библиотечные исследования, которые содействуют популяризации книг вообще и книжного фонда Библиотеки, в частности.

В настоящее время в Библиотеке Матицы сербской в 11 отделах занято 65 библиотечных работников и остальных служащих-специалистов.

Такова в общих чертах физиономия Библиотеки Матицы сербской в настоящее время. Но, чтобы ознакомиться с ее настоящим лицом надо знать и ее давнюю историю.

Библиотека Матицы сербской — старейшая научная библиотека сербского народа. Возникла она при основании Матицы сербской в 1826 году в Будапеште. Но потребовалось 12 лет анонимного формирования, чтобы 26 августа 1838 года она была открыта и для публики. В начале, од 1826 до 1838 года, Библиотека формировалась, можно сказать, стихийно и ее организация не была закреплена юридическим актом. Ее первыми книгами были отдельные выпуски журнала „Летопис“ и другие издания Матицы сербской, а также вероятно и другие сербские и иностранные книги, необходимые для редактора „Летописа“.

Уже в 1830 году Матица посылает свои издания и „Летопис“ в дар Народному музею в Будапешт, Царской библиотеке в Вене и Русской академии в Петрограде. Ответ был получен только из Петрограда, 14. VI

1832, когда Русская академия и Атанасие Стойкович послали Библиотеке Матицы сербской 62 книги, которые по сей день хранятся в Библиотеке.

Будущность Матицы сербской и ее Библиотеки обеспечил Савва Текелия, который в 1836 году основал Текелианум и, в сущности передал его в дар Матице сербской и ее Библиотеке. В этом знаменитом сербском Народном учебном заведении высокопочитаемого господина Саввы Текелии на торжественном заседании, которое состоялось 26. VIII 1838 года, Савва Текелия провозгласил Библиотеку Матицы сербской публичным учреждением и передал ее в „публичное пользование“.

Эта дата стала днем основания Библиотеки Матицы сербской, и ее историю, именно с этого дня можно проследить по имеющимся в ней архивам.

Первая подписка на газеты была произведена Библиотекой в том же 1838 году, а уже в следующем 1839 году Русская академия посылает в дар новые книги. Затем появляются списки благотворителей, среди которых на почетном месте остаются имена Платона Атанацковича и Саввы Текелии, чьи книги превратили Библиотеку Матицы сербской в самую значительную сербскую библиотеку первой половины прошлого века.

В двух первых десятилетиях в научном развитии Библиотеки огромная заслуга принадлежит секретарям Матицы Теодору Павловичу и Йовану Субботичу, который начал издавать на основании книжного фонда Библиотеки Матицы сербской первую текущую библиографию на сербско-хорватском языке. В плеяду ее организаторов и реформаторов входят Йован Джорджевич, редактор „Летописа“ пятидесятых годов и, в особенности, Йован Радонич, знаменитый сербский ученый. А одно время, непосредственно перед переселением Матицы в Нови Сад, работал в Библиотеке Матицы сербской и молодой поэт Йован Йованович-Змай.

Библиотека Матицы переселилась в Новый Сад в начале шестидесятых годов, в то время, когда этот город стал хозяйственным, политическим и культурным центром сербов с этой стороны Савы и Дуная, когда его с романтическим пафосом называли сербскими Афинами. Но настоящий расцвет Библиотеки наступил только после Второй мировой войны и победы социалистической революции в Югославии.

Библиотека в настоящее время насчитывает около 340.000 книг и приблизительно 50.000 комплектов журналов и газет. Она располагает самым богатым фондом югославских изданий, а в фондах иностранной книги на первом месте находятся немецкие и венгерские книги, а затем русские, французские, английские и др.

В настоящий момент Библиотека Матицы получает 1255 югославских журналов и газет и 569 иностранных журналов. В Библиотеке находится в целом 5427 названий югославских журналов и газет и 2997 названий иностранных журналов. Библиотека сотрудничает с 97 учреждениями в стране и с 162 учреждениями в 34 иностранных государствах. Путем обмена с этими учреждениями Библиотека получает 441 название журналов, наряду с книгами и микрофильмами.

Несмотря на то, что Библиотека существует уже 140 лет, она все же еще молодое научное учреждение. Как видно из выше изложенного Библиотека до вчерашнего дня была, можно сказать, только драгоценным книгохранилищем, а в современную библиотеку она превратилась на наших глазах, лишь в последние годы. Постройкой нового здания и созданием новых возможностей для работы Библиотека Матицы сербской откроет новую страницу своей истории.

ILLUSTRATIONS
ИЛЛЮСТРАЦИИ

1. Psautier de Gavriilo Troičanin de 1643
Псалтырь Гаврилы Троичанина, 1643
2. Decision de la Matica srpska relative à la fondation de la Bibliothèque dans le Registre de la Matica srpska
Решение Матицы сербской об основании публичной библиотеки в протоколе Матицы сербской
3. Ancien bâtiment du Tekelijanum à Pest
Старое здание Текелиянума в Будапеште
4. Sava Tekelija
Сава Текелия
5. Platon Atanacković
Платон Атанацкович
6. Lettre de l'Académie des Sciences de Russie mentionnant pour la première fois la Bibliothèque de la Matica srpska
Письмо Русской академии наук в котором первый раз упоминается Библиотека Матицы сербской
7. Atanasije Stojković
Афанасий Стойкович
8. Teodor Pavlović
Феодор Павлович
9. Jovan Subotić
Йован Суботич
10. Jovan Đorđević
Йован Джорджевич
11. Jovan Jovanović-Zmaj
Йован Йованович-Змай
12. Le Platoneum — bâtiment où fut installée la Bibliothèque après son transfert à Novi Sad
Платонеум — здание, в котором Библиотека помещена после переселения в Новый Сад
13. L'ancien bâtiment de la Matica srpska à Novi Sad, photographie de 1888
Старое здание Матицы сербской в Новом Саде, снимок из 1880
14. Salle de lecture dans l'ancien bâtiment de la Matica srpska
Читальня в старом здании Матицы сербской
15. Novi Sad en 1900
Новый Сад в 1900 году
16. Tihomir Ostojić
Тихомир Остоич
17. Milutin Jakšić
Милутин Якшич
18. Jovan Radonić
Йован Радонич
19. Jovan Bošković
Йован Бошкович
20. Vasa Stajić
Васа Стаич
21. Radivoj Vrhovac
Радивой Врховац
22. Pavle Josif Šafarik
Павел Йосиф Шафарик
23. Vuk Stefanović Karadžić
Вук Стефанович Караджич
24. Petar II Petrović Njegoš
Петр II Петрович Негош
25. Aleksandar Sandić
Александр Сандич
26. Avram Đukić
Авраам Джукич
27. Petar Popadić
Петр Попадич
28. Le bâtiment de la Matica srpska où se trouve actuellement la Bibliothèque
Здание Матицы сербской в котором теперь находится Библиотека

29. Fichier de la Bibliothèque de la Matica srpska mis à la disposition du public
Публичный каталог Библиотеки Матицы сербской
30. Salle de lecture de la Bibliothèque de la Matica srpska
Читальный зал Библиотеки Матицы сербской
31. La salle d'exposition consacrée à la Voïvodine dans la Bibliothèque de la Matica srpska
Выставочный отдел, принадлежащий Воеводжанскому сборнику в библиотеке Матицы сербской
32. Dépôts actuels de la Bibliothèque de la Matica srpska
Современные склады книг Библиотеки Матицы сербской
33. L'exposition: La presse du mouvement de libération nationale de la Voïvodine
Выставка печати Народноосвободительной войны в Воеводине
34. L'exposition: Oeuvres d'Ivo Andrić
Выставка произведений Ивы Андрича
35. L'exposition: Le livre serbe imprimé en XVIIIe siècle
Выставка сербской печатной книги
36. Epître de la Matica, parchemin, manuscrit du XIIIe siècle
Матичный апостол, пергамент, рукопись из XIII века
37. La règle de Bečkerek, parchemin, manuscrit du XVe siècle
Бечкеречкий типик, пергамент, рукопись из XV века
38. Les Quatre Evangiles, papier, copie du XVIe siècle
Четвероевангелие, бумага, рукопись из XVI века
39. Glose du XVIe siècle consigné dans un passage du triode des Rameaux et consacré au transfert des reliques de Saint Sava
Запись из XVI века на обломке Цветного триода в связи с мощами Савы Неманича из Милешева
40. Psautier, papier, manuscrit du XVIIe siècle
Псалтырь, бумага, рукопись из XVII века
41. Illustrations dans la copie de Tekelija du Code de Dušan
Иллюстрация в переписи Текелии Кодекса царя Душана
42. Copie de Tekelija du Code de Dušan
Рукопись Текелия — Кодекса царя Душана
43. Irmologie de Cyprien de Rača, fin XVIIe et début XVIIIe siècle
Ирмологий Киприяна Рачана, конец XVII или начало XVIII века
44. Traedocomédia d'Emanuel Kozaiński
Траедокомедия Емануила Козачинского
45. Chansonnier, recueil de poésies lyriques d'Avram Miletic
Песенник, Сборник стихотворений гражданской лирики, Авраама Милетича
46. Bréviaire — premier livre de Jovan Rajić datant de 1749
Молитвенник — первая книга Йована Раича из 1749 года
47. Eau-forte de Zaharija Orfelin illustrant le manuscrit d'Erasmus de Rotterdam du XVIIIe siècle
Гравюра на меди Захария Орфелина из 1749 года в рукописной книге Эразма Роттердамского из XVIII века
48. La Carte du monde selon la Cosmographie de Ptolémée, Venise, 1486
Карта мира в Птолемеевой Космографии, Венеция 1486
49. Biblia latina, 1482
Библия Латина, 1482
50. Šabac dans la chronique de Šedel, Augsburg
Шабач в Шеделовой Хронике, Аугсбург, 1496
51. Octoïque, Cetinje, 1493—1494
Октоих, Цетинье 1493—1494
52. Psautier, Goražde, 1521
Псалтырь, Горажде, 1521
53. Octoïque, Gračanica, 1539
Октоих, Грачаница, 1539
54. Le minaie de fête de Božidar Vuković, Venise, 1538
Праздничный миней Божидара Вуковича, Венеция, 1538
55. Bulletin de Vincent Vuković, Venise, 1547
Сборник Винценца Вуковича, Венеция, 1547

- 56.—57. Le bréviaire de Jerolim Zagurović, Venise, 1570
Молитвенник Еролима Загуровича, Венеция, 1570
58. Psautier. Mileševa, 1557
Псалтырь, Милешева, 1557
59. Note sur la première imprimerie belgradoise datant de 1552
Запись о первой белградской типографии из 1552
60. Les Quatre Evangiles belgradois, 1552
Белградское Четвероевангелие, 1552
61. Triode des Rameaux, Eglise de Mrkša, 1566
Цветной триод, Мркшина церковь, 1566
62. Triode des Rameaux, Skadar, 1563
Цветной триод, Скадар, 1563
63. Psautier de Bartol Ginami, Venise, 1638
Псалтырь Бартола Гинамия, Венеция, 1638
64. Abécédaire de Teofan Prokopić — premier manuel en slavoserbe, Rimnik, 1726
Букварь Феофана Прокоповича, первый славяно-сербский учебник, Римник, 1726
65. Stematografija (Science héraldique) dessinée et partiellement gravée par Hristifor Žefarović, Vienne, 1741
Стематография, рисовал и отчасти вырезал Христофор Жефарович, Вена, 1741
- 66, 67, 68, 69, 70, 71. Blasons yougoslaves selon la Stematografija de Hristifor Žefarović
Гербы южнославянских земель в Стематографии Христофора Жефаровича
72. Les Privilèges, gravures sur cuivre de Hristifor Žefarović, Vienne, 1745
Привилегии, вырезал на меди Христофор Жефарович, Вена, 1745
73. Sinesije Živanović, eau-forte du Srbljak, Rimnik, 1761
Синесие Живанович, гравюра на меди, в Србляке, Римник, 1761
74. Bréviaire, Venise, 1761
Молитвослов, Венеция, 1761
75. La première histoire des temps modernes imprimée en serbe, ouvrage de Pavle Julinac, Venise, 1765
Первая сербская печатная история более нового времени Павла Юлинца, Венеция, 1765
76. Portraits des Serbes canonisés selon le Srbljak, Venise, 1765
Образа светителей сербских в Србляке, Венеция, 1765
77. Le Canon de Simeon et de Sava, Venise, 1776
Каноник Симеона и Савы, Венеция, 1776
78. La première revue serbe, Venise, 1768
Первый сербский журнал, Венеция, 1768
79. Pierre le Grand, eau-forte, Sremski Karlovci, 1774
Петр Великий, гравюра на меди Захарии Орфелина, Ср. Карловци, 1774
- 80—81. Calligraphie, eaux-fortes de Zaharija Orfelin, Sremski Karlovci, 1778
Калиграфия, гравюры на меди, Захарии Орфелина, Ср. Карловци, 1778
- 82—89. Gravures sur cuivre illustrant Itique et Hiéropolitique, Vienne, 1774
Иллюстрации медной резьбы Итике иерополитике, Вена, 1774
90. Jovan Rajić
Йован Раич
91. Le comte Đorđe Branković
Граф. Джордже Бранкович, медная гравюра из Раичевой Истории IV, Вена, 1795
- 92—97. Les souverains serbes de la dynastie des Nemanjić selon l'Histoire de Rajić, Vienne, 1795
Сербские властелины из династии Неманича в Раичевой Истории, Вена, 1795
98. Dositej Obradović
Досифей Обрадович
99. La page de titre de la première édition de Vie et aventures de Dositej Obradović
Заглавная страница первого издания Жизни и приключений

100. Le Dédicace de Dositej sur la première édition de Vie et aventures
Посвящение Досифея Обрадовича в первом издании Жизни и приключений
101. Le premier journal serbe, 1791—1792
Первая сербская газета, 1791—1792
102. Slavenoserbske vjedomosti (Chronique slavo-serbe), 1792—1794
Славяносербские ведомости 1792—1794
103. Le Journal de Davidović, Vienne, 1813—1822
Газета Давидовича, Вена, 1813—1822
104. Jovan Muškatirović
Йован Мушкатирович
105. Vikentije Rakić
Викентий Ракич
106. Lukijan Mušicki
Лукиан Мушицкий
107. Eau-forte illustrant l'Icone de Kevit de Thivai, Budim, 1799
Иллюстрация, резьба на меди, в Иконе Кевита Тивейского, Будим, 1799
- 108, 109. Illustrations de la première édition de Robinson de D. Defoe en serbe, Budim, 1799
Иллюстрации первого издания Робинзона, Д. Дефоа, у Сербов, Будим, 1799
110. Le premier volume de Lepotis (revue littéraire de la Matica srpska)
Первый выпуск Летописи
111. Illustrations pour le roman de Milovan Vidaković L'Impératrice Cassia
Иллюстрация Царицы Касии, Милована Видаковича
112. Georgije Magarašević
Георгий Магарашевич
113. Sima Milutinović
Сима Милутинович
114. Milovan Vidaković
Милован Видакович
115. Jovan Sterija Popović
Йован Стерия Попович
116. Supplément de mode au Journal Peštanskobudimski skoroteča (Télégramme de Budapest), Budim, 1842
Модное приложение в Будапештанском Скороходе, Будим, 1842
117. Zmaj — le plus important des journaux humoristiques serbes du XIXe siècle
Змей, самый значительный юмористический журнал у Сербов XIX века
118. C'est dans le journal Pančevac que fut publié pour la première fois en langue serbocroate le Manifeste communiste en 1871
В Панчевце в 1871 году первый раз объявлено на сербско-хорватском языке Коммунистический манифест
119. Le premier numéro de la Voïvodine libre, Novi Sad, 1942
Первый номер Свободной Воеводины, Нови Сад, 1942
120. La première édition clandestine des contes de guerre de Jovan Popović, La Ferme de Sušnjar, 1944
Первый нелегальный выпуск военных рассказов Йована Поповича, Шушнярев Хутор, 1944

САДРЖАЈ

Библиотека Матице српске	5
La Bibliothèque de Matica srpska	57
Библиотека Матицы сербской	59
Илустрације, 1—120	61

